

Facultade de Ciencias da Educación

Presentación da Facultade

A Facultade de Educación é a escola de escolas: unha institución pública ao servizo de todas as persoas interesadas na mellora continua da educación e dos servizos sociais. Trátase dun centro universitario que se asenta sobre a historia dos centros de formación de mestres/as, educadores/as sociais e traballadores/as sociais, pero tamén sobre a historia do ensino e dos servizos sociais.

É unha facultade, polo tanto, que tenta incorporar todos os medios técnicos posibles, pero sen renunciar a un pasado que se constrúe sobre o esforzo colectivo dos profesionais e da cidadanía.

Os cambios respecto ao presente son considerables. Pero hai algo que unha facultade de educación debe contribuír a que se manteña: o espírito solidario dos veciños/as e a percepción da escola como propia, como asunto da comunidade.

Agardo que as persoas que elixen esta facultade para realizar os seus estudos teñan esa mentalidade de pertenza a un grupo que constrúe o futuro colectivo da educación e dos servizos sociais.

A oferta educativa para o próximo curso no Centro é:

Catro títulos de Grao:

- GRADO EN EDUCACIÓN INFANTIL
- GRADO EN EDUCACIÓN PRIMARIA
- GRADO EN EDUCACIÓN SOCIAL
- GRAO EN TRABALLO SOCIAL

Catro títulos de Máster:

- Master en Dificultades de Aprendizaxe e procesos cognitivos
- Master en Intervención Multidisciplinar na Diversidade en Contextos Educativos
- Master en Investigación Psicosocioeducativa con Adolescentes en Contextos Escolares
- Master en Profesorado de Secundaria Obrigatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino dos Idiomas (especialidades de Orientación, Xeografía, Historia, Humanidades, Matemáticas e Tecnoloxía) Por outra banda, durante os últimos anos, a Facultade de Empresariais e Turismo, potenciou, de forma considerable a participación dos estudantes en programas de mobilidade.

Para obter máis información visita a nosa páxina web

<http://webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php>

Equipo Decanal

O Equipo Decanal está composta polos seguintes membros:

Decana:

Dª María del Mar García Señorán

Vicedecanos/as:

D. Ramón Ángel Fernández Sobrino

Dª María del Carmen Ricoy

D. Xosé Manuel Cid Fernández

D.ª María del Pino Díaz Pereira

Secretario:

D. Antonio González Fernández

Localización

LOCALIZACIÓN DA FACULDADE.

Dirección postal:

Facultade de Ciencias da Educación

R/. Doctor Temes, s/n 32004 Ourense

A Facultade de Ciencias da Educación atópase no denominado Edificio Facultades ou Edificio de Ferro, contando ademais con outros espazos docentes situados nos pavillóns 1 e 2.

Directorio telefónico:

Conserxería: 988 387 101

Secretaría alumnado Graos : 988-387-168, 98- 387-194, 988-36-890

Secretaría alumnado Mestrados: 988 368 893

Decanato: 988-387-159

Correo electrónico:

Secretaría alumnado: secexbo@uvigo.es

Secretaría Decanato: sdexbo@uvigo.es

Grao en Educación Primaria

Materias

Curso 2

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
005G120V01301	Aprendizaxe e desenvolvemento da motricidade na educación primaria	1c	6
005G120V01302	Ciencias experimentais	1c	6
005G120V01303	Lingua española	1c	6
005G120V01304	Matemáticas e a súa didáctica I	1c	6
005G120V01305	Xeografía	1c	6
005G120V01401	Didáctica das artes plásticas e visuais	2c	6

O05G120V01402	Didáctica das ciencias experimentais I	2c	6
O05G120V01403	Expresión e linguaxe musical	2c	6
O05G120V01404	Lingua galega	2c	6
O05G120V01405	Matemáticas e a súa didáctica II	2c	6

DATOS IDENTIFICATIVOS**Aprendizaxe e desenvolvemento da motricidade na educación primaria**

Materia	Aprendizaxe e desenvolvemento da motricidade na educación primaria			
Código	O05G120V01301			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Reguera López de la Osa, Xoana			
Profesorado	Reguera López de la Osa, Xoana			
Correo-e	xreguera@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Nesta materia abórdase o desenvolvemento e a aprendizaxe da motricidade entre os 6 e 12 anos. A motricidade desempeña un papel importante no desenvolvemento e aprendizaxe xeral do neno/a e ten repercusións na calidade de vida das persoas adultas, polo que é fundamental coñecer o proceso de desenvolvemento e aprendizaxe motora nesta etapa educativa.			

Competencias

Código	
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá
CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes
CG6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de titoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
CG7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas
CG9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelas entre os estudantes
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural
CG12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
CE1	Comprender os procesos de aprendizaxe relativos ao período 6-12 no contexto familiar, social e escolar
CE2	Coñecer as características destes estudantes, así como as características dos seus contextos motivacionais e sociais
CE5	Coñecer as propostas e desenvolvementos actuais baseados na aprendizaxe de competencias
CE6	Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e distintos ritmos de aprendizaxe
CE7	Analizar e comprender os procesos educativos no aula e fóra dela relativos ao período 6-12
CE8	Coñecer os fundamentos da Educación Primaria
CE13	Promover o traballo cooperativo e o traballo e esforzo individuais
CE16	Deseñar, planificar e avaliar a actividade docente e a aprendizaxe no aula
CE42	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes
CE57	Comprender os principios que contribúen á formación cultural, persoal e social desde a educación física
CE58	Coñecer o currículo escolar da educación física
CE59	Adquirir recursos para fomentar a participación ao longo da vida en actividades deportivas dentro e fóra da escola
CE60	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes

CE61	Adquirir un coñecemento práctico do aula e da xestión da mesma
CE62	Coñecer e aplicar os procesos de interacción e comunicación no aula e dominar as destrezas e habilidades sociais necesarias para fomentar un clima de aula que facilite a aprendizaxe e a convivencia
CE63	Controlar e facer o seguimento do proceso educativo e en particular o de ensino-aprendizaxe mediante o dominio das técnicas e estratexias necesarias
CE65	Participar na actividade docente e aprender a saber facer, actuando e reflexionando desde a práctica
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna
CT5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo
CT6	Capacidade de xestión da información
CT7	Resolución de problemas
CT8	Toma de decisións
CT9	Traballo en equipo
CT10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais
CT14	Razoamento crítico
CT15	Compromiso ético
CT16	Aprendizaxe autónoma
CT17	Adaptación a novas situacións
CT18	Creatividade
CT19	Lideranza
CT20	Coñecemento doutras culturas e costumes
CT21	Iniciativa e espírito emprendedor
CT22	Motivación pola calidade
CT23	Sensibilidade por temas medioambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias		
Adquirir recursos e estratexias para a intervención óptima no proceso de aprendizaxe do desenvolvemento motor	CG5 CG6 CG7 CG9 CG10 CG11 CG12	CE1 CE5 CE6 CE7 CE8	CT2
Comprender o proceso de aprendizaxe e desenvolvemento motor de 6 a 12 anos	CG1	CE1 CE2 CE5 CE7	
Adquirir recursos necesarios para o deseño de tarefas acordes co nivel de desenvolvemento motor	CG2	CE2 CE16 CE42 CE57 CE58 CE59 CE60 CE61 CE62 CE63 CE65	
Coñecer e aplicar instrumentos de avaliación do desenvolvemento motor		CE2 CE6 CE7 CE61 CE63	
Concienciar da diversidade na aula e da necesidade de atención personalizada en función da capacidade	CG4 CG8		
Traballar en equipo		CE13	CT7 CT8 CT9 CT10 CT12 CT18 CT19

Mellorar a capacidade organizativa e de planificación no grupo e a capacidade creativa para afrontar diversas solucións ante o mesmo problema e adaptarse a situación en cada momento.

CG4

CT3
CT5
CT6
CT7
CT12
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18
CT20
CT21
CT22
CT23

Contidos

Tema	
Desenvolvemento e aprendizaxe motor	Conceptos xerais e modelos explicativos: comportamento motor, aprendizaxe motor e desenvolvemento motor.
Desenvolvemento cualitativo da motricidade	Cualidades perceptivo-motrices e coordinativas. Habilidades motrices básicas. Avaliación perceptivo-motora e identificación de trastornos do desenvolvemento.
Desenvolvemento cuantitativo da motricidade	Crecedemento físico e cualidades físicas. Instrumentos de avaliación e criterios xerais de intervención.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introductorias	1.5	0	1.5
Lección maxistral	15	27	42
Traballo tutelado	5	12.5	17.5
Prácticas de laboratorio	21	42	63
Presentación	6	12	18
Exame de preguntas obxectivas	2	2	4
Cartafol/dossier	2	2	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introductorias	Trátase de actividades co obxectivo de motivar para a materia e comprender o interese desta na súa formación: lectura de artigos e debate.
Lección maxistral	Exposición dos contidos básicos da materia utilizando recursos tecnolóxicos presentes na aula.
Traballo tutelado	O alumnado realizará diferentes exercicios relacionados cos contidos (mapas conceptuais, deseño de follas de observación, estudo de casos...)
Prácticas de laboratorio	Aplicación dos contidos teóricos a situacións prácticas, co fin de adquirir habilidades e procedementos relacionados con situacións de aprendizaxe propios da materia.
Presentación	Exposición ante os compañeiros da resolución de problemas expostos no laboratorio (deseño de actividades, aplicación de instrumentos...).

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas de laboratorio	Todas as dúbidas, consultas ou achegas contarán co apoio das docentes ben durante as horas presenciales, ben en horarios de tutorías (consultar web facultade)
Traballo tutelado	Todas as dúbidas, consultas ou achegas contarán co apoio das docentes ben durante as horas presenciales, ben en horarios de tutorías (consultar web facultade)

Avaliación

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
------------	---------------	------------------------

Presentación	Avaliarase a elaboración e exposición dunha proposta de intervención de estimulación e aprendizaxe motor en base aos resultados acadados a través dos test de estudados.	20	CG1 CG2 CG4 CG8	CE1 CE2	CT2 CT7 CT9 CT12 CT18
Exame de preguntas obxectivas	Probas para avaliación de as competencias adquiridas que inclúen preguntas pechas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple ou preguntas de resposta curta).	40		CE1 CE2	
Cartafol/dossier	Elaborarase un informe por cada unha das prácticas realizadas (10%). Presentación en formato póster dun dos tópicos que constitúen o programa de prácticas (30%).	40	CG1 CG2 CG4	CE1	CT2 CT12 CT18

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para superar a materia é imprescindible acadar o 50% en cada apartado da avaliación.

Para optar a avaliación continua e formativa da materia será imprescindible asistir a máis do 80% das clases teóricas e prácticas.

Para o alumnado non asistente ou que non acade o 80% da asistencia, a avaliación constará de dúas probas: unha de competencias teóricas (50%) e outra de competencias prácticas (50%).

Avaliación de competencias teóricas 50%	Avaliación de competencias prácticas 50%
Constará dunha proba obxectiva de competencias teóricas. O manual de referencia para esta parte é o seguinte: Granda, J., e Alemany, I. (2003). <i>Manual de aprendizaxe y desarrollo motor</i> . Barcelona: Paidós.	Constará dunha serie de preguntas que versarán sobre os procedementos e competencias desenvolvidas nas clases prácticas.

De non ter superada a materia na primeira convocatoria, as competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xuño-xullo.

As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da facultade <http://webs.uvigo.es/educacion-ou/> no espazo "datos exames".

É importante a participación nas primeiras sesións da materia para comprender o proceso do seu desenvolvemento. Toda a información necesaria para superar a materia atópase na plataforma TEMA a disposición dos alumnos/as.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Castañer, M., & Camerino, O., **Manifestaciones básicas de la motricidad.**, Universidad de Lleida, 2006

Bruininks, R.H., **Bruininks-Oseretsky test of motor proficiency**, 2nd. ed., Evaluación de Pearson, 2005

Fernández, E., Gardoqui, M. L., & Sánchez, F., **Evaluación de las habilidades motrices básicas.**, Inde, 2007

Henderson, S.E., Sugden, D.A., & Barnett, A.L., **MABC-2 Bateria de Evaluación del Movimiento para Niños- 2.**, PsychCorp, 2012

Pino-Juste, M. R., **Diseño y evaluación de programas educativos en el ámbito social**, Alianza Editorial, 2017

Ruiz, J., **Desarrollo motor y actividades físicas**, Gymnos, 1987

Bibliografía Complementaria

Granda, J., & Alemany, I., **Manual de aprendizaxe y desarrollo motor. Una perspectiva educativa.**, Paidós, 2002

Mayolas, M.C., **Un nuevo test de valoración de medida de la lateralidad para los profesionales de educación física**, 71, 14-22, 2003

Perez, L., Hernandez, F., Marín, M., & Sicília, A., **Control y aprendizaxe motor.**, Síntesis, 1999

Ruiz, J., **Desarrollo de la Motricidad a través del juego.**, Gymnos, 2004

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Educación física e a súa didáctica na educación primaria/O05G120V01601

Outros comentarios

Os contidos desenvolvidos nesta materia constitúen o fundamento da materia de educación Física en Educación Primaria,

que se desenvolverá no próximo curso. Ambas materias contribúen a adquirir un perfil para a intervención a través da motricidade e tamén para a interrelación con outras áreas, como a Expresión Musical ou a Expresión Plástica.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Ciencias experimentais**

Materia	Ciencias experimentais			
Código	O05G120V01302			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Química analítica e alimentaria			
Coordinador/a	de la Montaña Miguélez, Julia María Dolores			
Profesorado	de la Montaña Miguélez, Julia María Dolores Forbes Hernández, Tamara Yuliett Prieto Lage, Miguel Ángel			
Correo-e	jmontana@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Nesta materia, estudaranse os principios básicos e as leis fundamentais das ciencias experimentais, de maneira que o alumno adquira a formación necesaria neste ámbito, para o exercicio da súa actividade profesional.			
	O seu contido desenvolverase considerando os máis cotiáns feitos e fenómenos da nosa contorna, orientando ao alumno, á formulación e resolución de problemas asociados coas ciencias á vida cotiá.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá
CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes
CG6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de titoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
CG7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas
CG9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovala entre os estudantes
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural
CG12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
CE25	Comprender os principios básicos e as leis fundamentais das ciencias experimentais (Física, Química, Biología e Xeoloxía)
CE26	Coñecer o currículo escolar destas ciencias

CE27	Suscitar e resolver problemas asociados coas ciencias á vida cotiá
CE28	Valorar as ciencias como un feito cultural
CE29	Recoñecer a mutua influencia entre ciencia, sociedade e desenvolvemento tecnolóxico, así como as condutas cidadás pertinentes, para procurar un futuro sostenible
CE30	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover a adquisición de competencias básicas nos estudantes
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna
CT4	Coñecemento de lingua estranxeira
CT5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo
CT6	Capacidade de xestión da información
CT7	Resolución de problemas
CT8	Toma de decisións
CT9	Traballo en equipo
CT10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar
CT11	Traballo nun contexto internacional
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
CT14	Razoamento crítico
CT15	Compromiso ético
CT16	Aprendizaxe autónoma
CT17	Adaptación a novas situacións
CT18	Creatividade
CT19	Lideranza
CT20	Coñecemento doutras culturas e costumes
CT21	Iniciativa e espírito emprendedor
CT22	Motivación pola calidade
CT23	Sensibilidade por temas medioambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
1. Comprender os principios básicos e as leis fundamentais das ciencias experimentais e adquirir os contidos actitudinais e procedimentais (observar, experimentar, describir, anticipar, argumentar, etc), propios destas ciencias.	CB1	CG8	CE25	CT1
	CB2	CG9	CE30	CT2
	CB3	CG10		CT3
	CB5	CG11		CT4
				CT5
				CT6
				CT7
				CT8
				CT9
				CT10
				CT11
				CT12
				CT14
				CT15
				CT16
				CT22
2. Coñecer o currículo escolar destas ciencias.	CB5	CG1	CE26	
		CG2		
		CG3		
		CG4		
		CG6		
		CG7		
3. Expor e resolver problemas asociados coas ciencias á vida cotiá.	CB2	CG8	CE25	CT3
	CB3		CE27	CT6
			CE28	CT8
			CE29	CT9
				CT17
				CT19
				CT23

4. Valorar as ciencias como un feito cultural, recoñecendo a mutua influencia entre ciencia, sociedade e desenvolvemento tecnolóxico, así como as condutas cidadás pertinentes, para procurar un futuro sostible.

CB3 CG5 CE28 CT1
CG9 CE29 CT13
CG12 CT15
CT18
CT20
CT21
CT22
CT23

Contidos

Tema	
1. As Ciencias Experimentais. Ciencia -Tecnoloxía -Sociedade	1.1. As Ciencias experimentais. 1.2. Evolución e estado actual. 1.3 Interacción Ciencia - Tecnoloxía -Sociedade
2. Metodoloxía científica	2.1. O método científico. 2.2. Magnitudes e medidas. Expresión de datos numéricos. 2.3. Linguaxe científica
3. A materia e a súa diversidade na Natureza	3.1. Clases e propiedades da materia 3.2. Estados de agregación. 3.3. Sistemas diversos
4. Materia e enerxía	4.1. Forzas e magnitudes relacionadas coa forza. 4.2. Clases e formas de transferencia de enerxía. Fontes de enerxía. 4.3. Diversas interaccións da materia coa enerxía: cambios físicos e cambios químicos
5. Máquinas e tecnoloxías	5.1. Fundamento de distintas máquinas. 5.2. Os novos materiais e a tecnoloxía

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	15	46	61
Resolución de problemas	15	0	15
Prácticas de laboratorio	15	0	15
Presentación	2	10	12
Traballo tutelado	3	40	43
Actividades introdutorias	2	0	2
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problema e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase utilizar como complemento da lección maxistral
Prácticas de laboratorio	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense en espazos especiais con equipamento especializado (laboratorios científico-técnicos, de idiomas, etc).
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de xeito individual ou en grupo.
Traballo tutelado	O estudante, de xeito individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Xeneralmente trátase dunha actividade autónoma de/dos estudante/s que inclúe a procura e recolleita de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	Tempo dedicado a resolver dúbidas sobre contidos, traballos e prácticas sobre a materia

Prácticas de laboratorio	Tempo dedicado a resolver dúbidas sobre contidos, traballos e prácticas sobre a materia
Traballo tutelado	Tempo dedicado a resolver dúbidas sobre contidos, traballos e prácticas sobre a materia

Avaliación		Cualificación	Competencias Avaliadas		
	Descrición				
Prácticas de laboratorio	Asistencia (esixírase un 85% de asistencias), actitude e traballo no laboratorio. Cuestionarios de practicas de laboratorio.	20	CB2	CG2 CG10	CE25 CE26 CE27 CE29 CT1 CT2 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT12 CT14 CT16 CT22 CT23
Traballo tutelado	Calidade do traballo e da súa exposición. Valorácese a resolución dos casos prácticos e problemas expostos na aula	30		CG1 CG2 CG3 CG4 CG5 CG6 CG7 CG8 CG9 CG11 CG12	CE28 CE29 CE30 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11 CT12 CT13 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT20 CT21 CT22 CT23
Resolución de problemas e/ou exercicios	Realízase un exame no que o alumno deberá de contestar a unha serie de preguntas curtas relacionadas cos contidos da materia. Para a superación da materia deberá de alcanzar unha puntuación de 5 sobre 10.	50	CB2		CE25 CT3 CT7 CT14 CT16

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para poder acollerse á avaliación continua será necesario asistir ás sesións lectivas de aula-laboratorio nun 85% do tempo presencial, cun aproveitamento idóneo.

Para superar a materia é necesario alcanzar en cada un dos apartados que se valoran unha puntuación mínima do 50% e a presentación dun traballo práctico cunha temática relacionada coa materia.

Aqueles estudantes que non poidan asistir ás sesións lectivas de aula-laboratorio, terán que falar coa profesora ao comezo de curso, para concretar o traballo práctico obligatorio que terán que presentar. En tal caso, o criterio de avaliación será: traballo práctico individual ata 30% e exame final ata 70%.

No exame final, suscítanse cuestións cuxo grado de dificultade é semellante ao das consideradas no traballo de aula e de laboratorio.

1ª Convocatoria: A nota final obtense pola suma porcentual de cada unha das cualificacións dos traballos de aula, prácticas de laboratorio e probas de resposta curta. En todo caso será necesario alcanzar unha cualificación mínima de aprobado en cada un dos apartados establecidos. De non ter superada a materia, as competencias non adquiridas serán avaliadas na

convocatoria de xullo.

2ª Convocatoria: Aqueles alumnos que superen algunha das partes que se avalian, gardaráselles a nota que será sumada e ponderada á que obteñan no apartado que se evalúe nesta segunda convocatoria.

As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da facultade no espazo "datas exames".

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Catala Mireia, **las ciencias en la escuela. Teoría y practicas**, Laboratorio educativo, 2002

Chang R, **Química**, MacGrawHill InterAmericana, 2001

Izquierdo, Merce, **Química en infantil y primaria.**, Grao, 2012

Perales Palcio, FJ ;Jose María Garrido y Mercedes Galdon Delgado, **Ciencia para educadores**, Prentice-Hall, 2008

Bibliografía Complementaria

Baker, J., **50 Cosas que hay que saber sobre Física.**, Ariel, 2009

Domenech, X y Peral, J, **Química Ambiental de sistemas terrestres.**, Reverte, 2006

Emsley, J, **Moléculas en una exposición. Retratos de materiales interesantes en la vida cotidiana.**, Ediciones Península,, 2000

Fernández Panadero J., **¿ Por qué el cielo es azul ? La Ciencia para todos.**, Paginas de Espuma, 2004

Fisher, Len., **Como mojar una galleta: la ciencia en la vida cotidiana.** , Debolsillo, 2004

Moreno,R. y Cano, L., **Experimentos para todas las edades.**, Rialp, 2008

Pinto Cañon G., Martínez Ureaga, CastroA.C.M., **Química al alcance de todos.**, Pearson Education, 2006

Vinagre Arias, F, **rase una vez el aire**, Filarias,, 2003

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Didáctica das ciencias experimentais I/O05G120V01402

Didáctica das ciencias experimentais II/O05G120V01502

Educación ambiental para o desenvolvemento/O05G120V01901

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Educación: Deseño e desenvolvemento do currículo da educación primaria/O05G120V01201

Outros comentarios

Esta materia complementarase coas materias obrigatorias de Didáctica das Ciencias Experimentais I, Didáctica das Ciencias Experimentais II e a materia optativa de Educación Ambiental

DATOS IDENTIFICATIVOS**Lingua española**

Materia	Lingua española			
Código	O05G120V01303			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Lingua española			
Coordinador/a	Estévez Rionegro, Noelia			
Profesorado	Estévez Rionegro, Noelia			
Correo-e	noelia.estevez.rionegro@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	<p>A lexislación actual esixe que o futuro docente posúa, ademais dunha extensa e profunda formación en aspectos psicopedagóxicos, un dominio da ferramenta básica e imprescindible en todo proceso de comunicación: a lingua española. Ademais do coñecemento dos principios básicos e científicos de disciplinas lingüísticas que se ocupan da lingua española, as destrezas, que os profesores deben perfeccionar nas clases, para alcanzar os obxectivos inherentes á aprendizaxe: capacidade lectora, a expresión oral, a expresión escrita e a análise e interpretación de textos orais e escritos.</p>			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá
CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes
CG7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa
CG12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
CE43	Comprender os principios básicos das ciencias da linguaxe e a comunicación
CE44	Adquirir formación literaria e coñecer a literatura infantil
CE45	Coñecer o currículo escolar das linguas e a literatura
CE46	Falar, ler e escribir correcta e adecuadamente nas linguas oficiais da Comunidade Autónoma correspondente
CE47	Coñecer o proceso de aprendizaxe da linguaxe escrita e o seu ensino
CE48	Fomentar a lectura e animar a escribir
CE49	Coñecer as dificultades para a aprendizaxe das linguas oficiais de estudantes doutras linguas
CE50	Afrontar situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multilingües
CE52	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna

CT7	Resolución de problemas
CT9	Traballo en equipo
CT10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar
CT11	Traballo nun contexto internacional
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
CT14	Razoamento crítico
CT15	Compromiso ético
CT16	Aprendizaxe autónoma
CT17	Adaptación a novas situacións
CT19	Lideranza
CT20	Coñecemento doutras culturas e costumes

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
1. Adquire hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma, creativa e cooperativa, e trata de promovelos nos estudantes desde a participación e o esforzo individual.	CB3 CB5	CG3 CG4 CG5	CE50	CT2 CT3 CT9 CT10 CT12 CT13
2. Comprende e sabe interpretar os principios básicos das ciencias da linguaxe e a comunicación.	CB1 CB2	CG1 CG12	CE43 CE45 CE49	CT1 CT11 CT14 CT15 CT16
3. Coñece as bases teóricas dos currículos de excelencia educativa e é capaz dunha valoración crítica dos deseños curriculares españois.	CB3	CG1	CE43 CE45	CT7 CT11 CT14 CT15 CT17 CT20
4. Coñece, respecta e promove a diversidade lingüística e cultural de España e de Europa, e é capaz de contribuír á planificación e xestión críticas de tal diversidade.	CB1 CB2 CB4	CG3 CG4	CE49 CE50	CT13 CT15 CT20
5. Asume a comunicación lingüística como ferramenta básica de regulación da conduta e motor da resolución pacífica de conflitos na comunidade escolar.		CG4 CG5		CT7 CT12 CT15 CT17
6. Valora a importancia do traballo en equipo e asume a súa cota de responsabilidade.		CG2 CG7		CT9 CT10 CT12 CT16
7. Reflexiona e argumenta sobre a linguaxe considerada como obxecto de estudo servíndose dos conceptos da lingüística.	CB2 CB3 CB4		CE43 CE44 CE50 CE52	CT1 CT12 CT14 CT15 CT16
8. Coñece dun modo reflexivo e práctico a fonoloxía, a fonética e a ortografía da lingua española.	CB1		CE43 CE52	CT3 CT7
9. Coñece e sabe usar a gramática do español.	CB1		CE43 CE52	CT1 CT7 CT14 CT16
10. Adquire e sabe utilizar os conceptos básicos de semántica, de lexicoloxía e de lexicografía do español.	CB1		CE43 CE46 CE47 CE48	CT1 CT7 CT16
11. Profunda nas estruturas básicas da lingua española con atención especial aos aspectos expresivos e normativos relacionados co uso.	CB2 CB4	CG3	CE43 CE46	CT3 CT12
12. Fala, le e escribe, correcta e adecuadamente, a lingua española.	CB1 CB4		CE46 CE47 CE48	CT3 CT12 CT16

13. Sabe expresarse en español con fluidez e precisión e pode facer un uso flexible do devandito idioma para fins sociais, académicos e profesionais.	CB4	CE46	CT3 CT12 CT15 CT16 CT19
14. Integra a reflexión sobre as normas e recursos da lingua nos procesos de produción escrita e oral e na interpretación do escrito e do oral.	CB2	CG2 CG12	CT7 CT16 CT17
15. É capaz de interpretar e construír textos desde o respecto ás normas de xénero de discurso, de tipo de texto e e desde as esixencias de coherencia, cohesión e cunha 'elocutio' adecuada ao contexto.	CB2 CB4	CG2	CT1 CT2 CT3 CT7 CT17
16. Utiliza, se a situación o requíre, soportes non verbais que complementen a súa exposición (TIC, audiovisuais...).	CB2 CB4	CG2 CG12	CE52 CT17

Contidos

Tema	
1. Introducción ás ciencias da linguaxe e a comunicación.	1.1. Definición e caracterización da linguaxe e das linguas desde as teses máis relevantes das ciencias que actualmente se ocupan da linguaxe e desde as bases teóricas que inspiran os currículos de excelencia educativa. 1.2. O estatuto da linguaxe nos textos normativos españois e os principios e pautas promovidos polas institucións da Unión Europea e do Consello de Europa, con especial atención á reflexión metalingüística desde os textos da orde do EXPOR. 1.3. A transversalidade da linguaxe. As 'destrezas básicas' e as competencias comunicativas/lingüísticas no ensino/aprendizaxe das outras disciplinas. Algúns referentes internacionalmente relevantes.
2. Semántica léxica do español e semántica textual	2.1. Semántica e significado. Os tipos de contido semántico. 2.2. A semántica léxica: As relacións léxicas, con especial atención ás relacións de oposición; os campos léxicos; discusión e análise dalgún macrocampo léxico do español (adxectivos de idade, bebidas, alimentos, vivenda...).
3. Gramática: Formación de Palabras e Morfosintaxe do español	2.3 A semántica dos textos, con especial atención á reflexión metalingüística de macrotipo de texto da orde do CONTAR. 3.1. Introducción á morfoloxía léxica ou Formación de Palabras en español. Aspectos básicos da derivación nominal, adxectival e verbal do español. Exercicios de aplicación. 3.2. As unidades no enunciado; clases de palabras: o substantivo e o adxectivo; o verbo e o adverbio; o sistema pronominal do español. 3.3. A estrutura do sintagma nominal: determinantes e complementos. Exercicios de aplicación e profundización. 3.4. Oración e enunciado. A estrutura xerárquica da oración. O suxeito e os complementos argumentais. O nivel dos aditamentos e o nivel periférico. Exercicios de aplicación e profundización.
4. Fonoloxía, fonética e ortografía da Lingua Española	4.1. Definición e explicación con exemplos dalgúns conceptos básicos da fonoloxía e fonética españolas (fonema, trazos distintivos, alófonos, neutralización e arquifonemas, clasificación dos sons e dos fonemas do español segundo Quilis e Martínez Celdrán). 4.2. Transcripción fonolóxica e fonética de textos (segundo Quilis, 1997).

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	4	0	4
Resolución de problemas	15	15	30
Lección maxistral	24	12	36
Traballo tutelado	6	15	21
Traballo tutelado	1	30	31
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	12	14
Práctica de laboratorio	2	12	14

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Seminario	Planificación dos traballos tutelados con indicación do guión, formato, recursos, etc.
Resolución de problemas	Preparación, realización, revisión (e eventual entrega e/ou presentación) dalgúns exercicios de aplicación/profundización, de resolución de problemas ou, no seu caso, de prácticas de análises e comentario. Así mesmo esta actividade guiada polo profesor dedicarase a orientar a interpretación adecuada dos textos comentados entregados polo profesor, resolver dúbidas sobre os textos propostos para a análise, corrixir propostas, etc.
Lección maxistral	Introdución expositivo-participativa ás cuestións globais teórico-prácticas. En cada sesión haberá para os discentes unha quenda de intervencións (opinións, preguntas, réplicas...) durante polo menos quince minutos.
Traballo tutelado	Planificación, elaboración e/ou presentación de propostas de solución para cuestións complexas relacionadas cos contidos básicos do programa, desde un punto de vista práctico-teórico.
Traballo tutelado	Planificación, elaboración e revisión de traballos realizados preferentemente en grupos reducidos de 3-5 discentes co obxectivo de asimilar dun modo práctico-teórico algunhas cuestións fundamentais do programa e de mellorar algunhas competencias transversais relacionadas coa elaboración-presentación de textos. Elaboraranse, en principio, dous 'traballos académicos de materia' relacionados cos subtemas 1.2. e 2.3.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Os discentes disporán de atención personalizada, tanto en horario de tutorías de despacho como nas horas de traballo en grupos reducidos. Para a realización e entrega dos traballos indicados no programa é condición necesaria a asistencia ás sesións de planificación nas horas de tutoría especializada na aula os días sinalados no cronograma e a discusión-revisión do borrador en tutoría individual/grupal e presencial. En calquera caso, todas as actividades guiadas polo profesor en horario de clase poderán ser complementadas polos discentes no horario de tutorías de despacho para resolver calquera dúbida.
Seminario	Os discentes disporán de atención personalizada, tanto en horario de tutorías de despacho como nas horas de traballo en grupos reducidos. Para a realización e entrega dos traballos indicados no programa é condición necesaria a asistencia ás sesións de planificación nas horas de tutoría especializada na aula os días sinalados no cronograma e a discusión-revisión do borrador en tutoría individual/grupal e presencial. En calquera caso, todas as actividades guiadas polo profesor en horario de clase poderán ser complementadas polos discentes no horario de tutorías de despacho para resolver calquera dúbida.
Resolución de problemas	Os discentes disporán de atención personalizada, tanto en horario de tutorías de despacho como nas horas de traballo en grupos reducidos. Para a realización e entrega dos traballos indicados no programa é condición necesaria a asistencia ás sesións de planificación nas horas de tutoría especializada na aula os días sinalados no cronograma e a discusión-revisión do borrador en tutoría individual/grupal e presencial. En calquera caso, todas as actividades guiadas polo profesor en horario de clase poderán ser complementadas polos discentes no horario de tutorías de despacho para resolver calquera dúbida.
Traballo tutelado	Os discentes disporán de atención personalizada, tanto en horario de tutorías de despacho como nas horas de traballo en grupos reducidos. Para a realización e entrega dos traballos indicados no programa é condición necesaria a asistencia ás sesións de planificación nas horas de tutoría especializada na aula os días sinalados no cronograma e a discusión-revisión do borrador en tutoría individual/grupal e presencial. En calquera caso, todas as actividades guiadas polo profesor en horario de clase poderán ser complementadas polos discentes no horario de tutorías de despacho para resolver calquera dúbida.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas	Participación na preparación, realización e revisión dos exercicios de aplicación/profundización, de resolución de problemas ou de prácticas de análises e comentario.	5	CB2 CG2 CE46 CT1 CB4 CG5 CE48 CT7 CG7 CE52 CT9
Lección maxistral	Valorarase a participación habitual do estudante nas sesións expositivo-participativas.	5	CB1 CG1 CE43 CT1 CB2 CG2 CE45 CT7 CB3 CE49 CT9 CE50 CE52
Traballo tutelado	Participación na elaboración e/ou presentación de propostas de solución para cuestións relativamente complexas relacionadas cos contidos básicos do programa.	5	CB2 CG2 CE46 CT1 CB3 CG4 CE47 CT2 CT3 CT9 CT12 CT13 CT14 CT20

Traballo tutelado	Participación na planificación, elaboración e revisión dos 'traballos académicos de materia' relacionados cos subtemas 1.2. e 2.3.	25	CB2 CB3 CB4 CB5	CG1 CG2 CG3	CE43 CE44 CE45 CE46 CE47 CE48 CE52	CT1 CT2 CT3 CT7 CT10 CT11 CT19
Exame de preguntas de desenvolvemento	Avaliación das competencias adquiridas mediante respostas a cuestións teórico-prácticas dotadas de relevancia no programa	35	CB1 CB2 CB3 CB4	CG1	CE43 CE46 CE48 CE52	CT1 CT2 CT3 CT13 CT17
Práctica de laboratorio	Avaliación das competencias adquiridas na aplicación práctica dos coñecementos teóricos.	25	CB2 CB3	CG2	CE46 CE47	CT1 CT2 CT3 CT7 CT13 CT15 CT16 CT17

Outros comentarios sobre a Avaliación

O primeiro día de clase entregarase a última concreción do [contrato de aprendizaxe] que establece a ficha e a guía docente mediante un cronograma no que figurarán as semanas dedicadas a cada tema, as actividades a realizar e os días das probas teóricas e prácticas coas respectivas puntuacións. Devandito cronograma quedará colgado publicamente na [cortiza] do despacho.

Así mesmo facilitaranse algúns materiais básicos e esquemas ou guías de orientación elaborados polo profesor que faciliten a comprensión e o dominio das cuestións teóricas; tamén disporán os discentes de exercicios de aplicación resoltos e de traballos de comentario de textos para que todos os alumnos matriculados na materia teñan modelos iniciais de referencia na solución das cuestións práctico-teóricas.

Os traballos tutelados, relacionados cos subtemas 1.2. e 2.3., serán elaborados en grupos reducidos (de 3-5). A extensión será de 3-6 carillas de folio (nunca poderán exceder o nove carillas). Para a realización e entrega de ambos os traballos é condición necesaria a asistencia ás sesións de planificación nas horas de tutoría especializada na aula os días sinalados no cronograma e a discusión-revisión do borrador en tutoría especializada individual e presencial. Admitiranse traballos e prácticas entregados como máximo unha semana despois do día sinalado, e cunha penalización de 0.25 puntos.

Para a avaliación, dividimos o temario en tres partes: a) introdución ás ciencias da linguaxe e a comunicación (tema 1); 2) semántica léxica do español e semántica textual (tema 2); gramática: formación de palabras, morfosintaxe e fonética-fonoloxía do español (temas 3 e 4). Ao finalizar o estudo de cada unha das tres partes poderase realizar unha proba parcial (liberatoria) con cuestións teóricas e/ou prácticas. Para presentarse á terceira proba parcial é necesario realizar algunha das dous anteriores. Dita proba parcial realizarase o día sinalado para o exame [final]. Ese día, todos os discentes que seguiron o sistema de avaliación continua poderán repetir unha das dúas anteriores (aquela que mellor lle acomode para mellorar a cualificación). Os traballos son só actividades da avaliación [continua]. Por iso a realización de traballos en grupo remata coa primeira convocatoria. Para mellorar, pois, a calificación dos traballos hai que proceder a unha reelaboración individual.

As alumnas e os alumnos que non poidan participar habitualmente nas sesións de teoría ou nas das clases práctico-teóricas deberán negociar co profesor actividades alternativas para conseguir a puntuación adscrita á devandita participación.

Por outra banda, todos os discentes matriculados nesta materia poderán elixir como alternativa de avaliación un exame final global con cuestións teóricas (catro puntos) e prácticas (seis puntos). Nese caso disporán dun mínimo de catro horas.

As competencias non superadas durante o cuadrimestre, poderán ser recuperadas na convocatoria de xullo, manténdose as puntuacións previamente conseguidas.

Segundo a normativa vixente, con independencia da súa asistencia ou non a clases, o alumnado gozará de condicións equivalentes de avaliación.

Na web da facultade pode consultarse día/hora/lugar do exame (apartado datas exames) .

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bosque Muñoz, I., **Del arte gramatical a la competencia comunicativa**, Real Academia Española, 2008

- Coseriu, E., **Principios de semántica estructural**, Gredos, 1991
- Quilis, a., **Principios de fonología y fonética españolas**, Arco/Libros, 1997
- RAE-Asociación de Academias de Lengua Española, **Nueva gramática básica de la lengua española**, Espasa, 2011
- Bibliografía Complementaria**
-
- Beacco, J.-C. et al., **Guide pour l'élaboration des curriculums et pour la formation des enseignants. LES DIMENSIONS LINGUISTIQUES DE TOUTES LES MATIÈRES SCOLAIRES**, Conseil de l'Europe-UPL, 2016
- Beacco, J.C. et al., **Language and school subjects - Linguistic dimensions of knowledge building in school curricula**, Conseil de l'Europe-UPL, 2010
- Beacco, J.C. et al., **Reading**, Conseil de l'Europe-UPL, 2009
- Beacco, J.C. et al., **Writing**, Conseil de l'Europe-UPL, 2009
- Cassany, D., **Enfoques didácticos para la enseñanza de la expresión escrita**, Comunicación, Lenguaje y Educación, 6, 63-80, 1990
- Cassany, D. et Castellà, J. M., **Aproximación a la literacidad crítica**, Perspectiva, 28 (2), 353-374, 2010
- Cerrillo Torremocha, P. C. et Cañamares Torrijos, C., **Recursos y metodología para el fomento de la lectura**, CEE Participación Educativa, 8, 76-92, 2010
- Coseriu, E., **Diez tesis a propósito de la esencia del lenguaje y del significado**, Literatura y lingüística, 17, 317-331, 1999
- Coseriu, E. et Loureda, O., **Lenguaje y discurso**, EUNSA, 2006
- Escamilla, A., **Las competencias en la programación de aula: infantil y primaria (3-12 años)**, Graó, 2011
- Gobierno de Québec, Ministère de l'Éducation, **Formación de docentes. Orientaciones. Competencias profesionales**, Bibliothèque nationale du Québec, 2004
- Guitart, M. E., **Las ideas de Bruner: de la "revolución cognitiva" a la "revolución cultural"**, Educere, nº 44, 235-241, 2009
- Ministerio de Educación-Instituto de Evaluación, **PISA 2009-OCDE-Informe español**, Ministerio de Educación, 2010
- Montolio E. (coord.), **Manual práctico de escritura académica (3 vols.)**, Ariel, 2000
- Bruner, J., **Actos de significado. Más allá de la revolución cognitiva**, Alianza Editorial, 1991[1990]
- Bruner, J., **La educación, puerta de la cultura**, 3ª edición, Visor, 2000
- Hébert, L., **L'analyse des textes littéraires: vingt méthodes, version 1.0., en Hébert (dir.), Signo [en ligne]**, 2013
- Moreno, V., **Dale que dale a la lengua (vol. 2): propuestas para hablar y escribir textos expositivos, argumentativos, instructivos y lúdicos**, Pamela, 2008
- Rastier, F., **Semántica interpretativa**, 2ª edición, Siglo XXI Editores, 2005
- Martínez Celdrán, E., **El sonido en la comunicación humana (introducción a la fonética)**, Octaedro, 2003
- Real Academia Española, **Nueva gramática de la lengua española (Manual)**, Espasa, 2010
- Real Academia Española-Asociación de Academias de la Lengua Española, **Ortografía básica de la lengua española**, Espasa, 2012
- Varela Ortega, S., **Morfología léxica: la formación de palabras**, Gredos, 2005
- Cristal, D., **La revolución del lenguaje**, Alianza Editorial, 2005
- Habermas, J., **Teoría de la acción comunicativa: complementos y estudios previos**, Cátedra, 1984
- Verchueren, J., **Para entender la pragmática**, Gredos, 2002
- Casasús, J. M. & Núñez Ladevéze, L., **Estilo y géneros periodísticos**, Ariel, 2002
- Villanueva, D., **El comentario del texto narrativo**, Marenostrum, 2006
- Bosque, I., **Redes. Diccionario combinatorio del español contemporáneo**, SM, 2004
- Coromines, J., **DCECH. Diccionario crítico etimológico castellano e hispánico**, Gredos, 1980-1991
- DRAE-2001. REAL ACADEMIA ESPAÑOLA, **Diccionario de la lengua española**, Espasa-Calpe, 2001
- Seco, Manuel; Andrés, Olimpia y Gabino Ramos, **DEA. Diccionario del español actual**, Aguilar, 1999
- Universidad de Salamanca, **SALAMANCA-Diccionario de la lengua española**, Santillana-Universidad de Salamanca, 1996
- Zainqui, J. M., **Diccionario razonado de sinónimos y contrarios**, Editorial de Vecchi, 1997

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Educación: Fundamentos didácticos e organizativos do ensino/O05G120V01101

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Lingua galega/O05G120V01404

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Educación: Deseño e desenvolvemento do currículo da educación primaria/O05G120V01201

Outros comentarios

Os discentes deberán coñecer e saber aplicar os conceptos de gramática, de introdución á análise de textos e de literatura que forman parte do currículo de secundaria. Así mesmo suponse que teñen interiorizadas as normas de ortografía e puntuación do español e que non incorren en transgresións das normas gramaticais ou léxicas do estándar. En calquera caso, indicáranse e/ou entregarán algúns materiais para emendar posibles carencias. Así mesmo, as alumnas e os

alumnos podrán utilizar as horas de tutoría presencial para resolver os problemas que poida exporlles devandito repaso

DATOS IDENTIFICATIVOS**Matemáticas e a súa didáctica I**

Materia	Matemáticas e a súa didáctica I			
Código	005G120V01304			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Matemáticas			
Coordinador/a	Fernández Sobrino, Ramón Angel			
Profesorado	Fernández Sobrino, Ramón Angel			
Correo-e	ramonan@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Con esta materia o estudantado adquirirá as competencias e coñecementos necesarios de matemáticas para o desenvolvemento da súa profesión.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá
CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes
CG7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa
CG9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes
CG12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
CE38	Adquirir competencias matemáticas básicas (numéricas, cálculo, geométricas, representacións espaciais, estimación e medida, organización e interpretación da información, etc)
CE39	Coñecer o currículo escolar de matemáticas
CE40	Analizar, razoar e comunicar propostas matemáticas. Suscitar e resolver problemas vinculados coa vida cotiá
CE41	Valorar a relación entre matemáticas e ciencias como un dos alicerces do pensamento científico
CE42	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna
CT6	Capacidade de xestión da información
CT7	Resolución de problemas
CT8	Toma de decisións

CT9	Trabalho en equipo
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais
CT14	Razoamento crítico
CT16	Aprendizaxe autónoma
CT18	Creatividade
CT21	Iniciativa e espírito emprendedor
CT22	Motivación pola calidade

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Adquirir competencias matemáticas básicas.	CB1		CE38	CT1
	CB2		CE39	CT2
	CB3		CE40	CT3
	CB4			CT7
	CB5			CT8
				CT14
Coñecer o currículo escolar de matemáticas. Coñecer erros e dificultades que se poden presentar no proceso de ensino-aprendizaxe das matemáticas	CB2	CG1	CE39	CT1
		CG2	CE41	CT2
		CG3	CE42	CT3
		CG4		CT7
		CG10		CT14
Analizar, razoar e comunicar propostas matemáticas. Desenvolver a autoconfianza no uso das matemáticas, estima e o gusto por esta materia	CB3	CG2	CE40	CT1
	CB4	CG3		CT2
		CG4		CT3
		CG9		CT7
		CG10		CT8
		CG12		CT9
				CT14
				CT18
				CT22
Expor e resolver problemas vinculados coa vida cotiá. Saber traballar en equipo para deseñar e resolver problemas, reflexionar sobre a práctica docente e a formación permanente en matemáticas	CB1	CG3	CE40	CT1
	CB2	CG5	CE41	CT2
	CB3	CG7		CT3
	CB4	CG12		CT6
				CT7
				CT8
				CT9
				CT12
				CT14
				CT16
				CT18
				CT21
				CT22
Valorar a relación entre matemáticas e ciencias como un dos alicerces do coñecemento científico	CB2	CG3	CE41	CT1
		CG4		CT3
		CG12		CT8
				CT9
				CT14
				CT16
				CT18
				CT21
				CT22

Contidos

Tema	
1. Números e operacións: conceptos previos	*
2. A clasificación e a ordenación	*
3. Os números naturais	*
4. Sistemas de numeración	*
5. Operacións	*
6. Divisibilidade	*
7. As fraccións e os números decimais	*
8. Os problemas aritméticos	*

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais

Resolución de problemas	20	34	54
Traballo tutelado	7	14	21
Lección maxistral	25	48	73
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase empregar como complemento da lección maxistral.
Traballo tutelado	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. Pode estar vinculado o seu desenvolvementos con actividades autónomas do estudante.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	O alumnado terá unha atención personalizada tanto nas horas de clase como nas horas de tutoría.
Resolución de problemas	O alumnado terá unha atención personalizada tanto nas horas de clase como nas horas de tutoría.
Traballo tutelado	O alumnado terá unha atención personalizada tanto nas horas de clase como nas horas de tutoría.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballo tutelado	Os alumnos deberán deseñar unha actividade tendo en conta unha ou varias competencias do decreto de currículo de matemáticas na educación primaria	30	CB1 CG3 CE40 CT2 CB2 CG5 CT3 CB3 CG7 CT6 CB4 CG12 CT7 CT9 CT12 CT16 CT18 CT21 CT22
Exame de preguntas obxectivas	Os alumnos deberán elixir a resposta correcta entre as 4 opcións que se lle presenten	30	CB1 CG1 CE38 CT1 CB3 CG2 CE39 CT2 CB4 CG4 CE41 CT3 CG9 CE42 CT7 CG12 CT8 CT14 CT22
Resolución de problemas e/ou exercicios	Os alumnos deberán resolver 3 problemas que se lle expoñan a modo de exame práctico.	40	CB1 CG1 CE39 CT2 CB2 CG3 CE41 CT3 CB3 CG5 CT6 CB4 CG9 CT7 CB5 CG10 CT14 CG12 CT16 CT18 CT21 CT22

Outros comentarios sobre a Avaliación

Os alumnos non asistentes deberán realizar as mesmas probas.

Aqueles estudantes que non superen algunhas das probas obxecto de avaliación poderán recuperalas na convocatoria de Xullo.

As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da facultadeno espazo 'datas de exames'

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Hidalgo Alonso, S., **Las Matemáticas en el título de maestro**, L. Diagonal, 1997

Nortess Checa, A., **Matemáticas y su didáctica**, TEMA, 1993

Orton,A., **Didáctica de las matemáticas**, Morata, 1990

Sierra Vázquez, M. y otros, **Divisibilidad**, Síntesis, 1989

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Outros comentarios

Recoméndase a asistencia continuada tanto as clases teóricas como as clases prácticas

DATOS IDENTIFICATIVOS**Xeografía**

Materia	Xeografía			
Código	O05G120V01305			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Díaz Fernández, José Antonio			
Profesorado	Díaz Fernández, José Antonio			
Correo-e	tonydiaz@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Trátase de que o alumnado adquira os coñecementos, habilidades e destrezas necesarias para comprender e coñecer os aspectos elementais dos fenómenos xeográficos, físicos e humanos e os seus interrelacións, así como a súa proxección na docencia. Trátase tamén de que o alumno desenvolver as súas capacidades de análises e de sínteses e o razoamento espacial, fundado na multicausalidade dos procesos xeográficos.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostraren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá
CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes
CG6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de titoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
CG7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas
CG9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural
CE13	Promover o traballo cooperativo e o traballo e esforzo individuais
CE14	Promover accións de educación en valores orientadas á preparación dunha cidadanía activa e democrática
CE23	Analizar e incorporar de forma crítica as cuestións máis relevantes de la sociedad actual que afectan a la educación familiar y escolar: impacto social y educativo de los lenguajes audiovisuales y de las pantallas; cambios en las relaciones de género e intergeneracionales; multiculturalidad e interculturalidad; discriminación e inclusión social y desarrollo sostenible
CE29	Recoñecer a mutua influencia entre ciencia, sociedade e desenvolvemento tecnolóxico, así como as condutas cidadás pertinentes, para procurar un futuro sostenible
CE31	Comprender os principios básicos das ciencias sociais
CE32	Coñecer o currículo escolar das ciencias sociais
CE33	Integrar o estudo histórico e xeográfico desde unha orientación instructiva e cultural
CE34	Fomentar a educación democrática da cidadanía e a práctica do pensamento social crítico
CE35	Valorar a relevancia das institucións públicas e privadas para a convivencia pacífica entre os pobos

CE37	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes
CE48	Fomentar a lectura e animar a escribir
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna
CT5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo
CT6	Capacidade de xestión da información
CT7	Resolución de problemas
CT8	Toma de decisións
CT9	Traballo en equipo
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
CT14	Razoamento crítico
CT15	Compromiso ético
CT16	Aprendizaxe autónoma
CT17	Adaptación a novas situacións
CT18	Creatividade
CT20	Coñecemento doutras culturas e costumes
CT23	Sensibilidade por temas medioambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Comprender os principios básicos das Ciencias Sociais: Xeografía	CB1	CG1 CG11	CE14 CE29 CE31 CE32	CT2 CT6 CT14 CT15 CT23
Coñecer o currículo escolar das Ciencias Sociais: os contidos xeográficos	CB1 CB2	CG1 CG4	CE31 CE32	CT1 CT2 CT3 CT13 CT14 CT15 CT23
Coñecer e aplicar os métodos e técnicas propios da Xeografía no estudo e análise espacial e dominar o vocabulario xeográfico básico	CB3	CG5 CG10 CG11	CE33 CE48	CT1 CT3 CT6 CT9 CT14 CT16 CT23
Integrar o estudo histórico e xeográfico desde unha orientación instructiva e cultural	CB1 CB4	CG3	CE13 CE33 CE34	CT3 CT7 CT8 CT13 CT15 CT20 CT23
Fomentar a educación democrática da cidadanía e a práctica do pensamento social crítico	CB3	CG3 CG7 CG8 CG9	CE14 CE23 CE35	CT7 CT8 CT9 CT13 CT14 CT23
Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes entre os estudantes	CB2	CG11	CE13 CE37	CT7 CT8 CT9 CT16 CT18
Manexo das TIC de forma adecuada ás necesidades e niveis da educación primaria	CB1 CB2 CB4	CG6 CG11	CE29 CE37	CT5 CT6 CT7 CT16 CT17

Contidos

Tema	
1. Bloque 1: A situación no espazo e a representación	A Terra no universo e os seus movementos. As consecuencias xeográficas. A representación da Terra
2. Bloque 2: As consecuencias xeográficas dos procesos naturais	A Hidrosfera. O sistema climático. As formas do relevo terrestre. A biosfera
3. Bloque 3: As consecuencias xeográficas da acción humana	A poboación do mundo e os seus problemas. O proceso de urbanización e os caracteres actuais da cidade. A globalización

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	30	30	60
Seminario	0	4	4
Traballo tutelado	7.5	20	27.5
Traballo tutelado	5	23.5	28.5
Exame de preguntas de desenvolvemento	5	10	15
Resolución de problemas e/ou exercicios	5	10	15

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición dos contidos da materia, con apoio de material audiovisual e exemplos prácticos
Seminario	Resolución de dúbidas e problemas e orientación sobre os conceptos, traballos de aula e traballos tutelados
Traballo tutelado	Resolución de exercicios; traballos con material cartográfico; realización, análise e comentario de gráficos; comentarios de texto
Traballo tutelado	Traballo de investigación sobre unha paisaxe da Terra que o profesor dirixirá e orientará nas partes fundamentais

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Resolución de dúbidas e problemas que poidan ir xurdindo ao realizar os traballos propostos, así como levar a cabo un seguimento máis personalizado das actividades de aprendizaxe
Traballo tutelado	Resolución de dúbidas e problemas que poidan ir xurdindo ao realizar os traballos propostos, así como levar a cabo un seguimento máis personalizado das actividades de aprendizaxe
Traballo tutelado	Resolución de dúbidas e problemas que poidan ir xurdindo ao realizar os traballos propostos, así como levar a cabo un seguimento máis personalizado das actividades de aprendizaxe

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballo tutelado	Presentación dos traballos realizados na aula (comentarios, reflexións, análises). Os resultados de aprendizaxe esperados son: - Coñecer e aplicar os métodos e técnicas propios da Xeografía no estudo e análise espacial e dominar o vocabulario xeográfico básico - Integrar o estudo xeográfico desde unha orientación instrutiva e cultural - Fomentar a educación democrática da cidadanía e a práctica do pensamento social crítico - Manexo das TIC de forma adecuada ás necesidades e niveis da Educación Primaria	10	CB2 CG3 CE13 CT1 CB3 CG5 CE35 CT2 CB4 CG10 CE48 CT3 CG11 CT5 CT6 CT8 CT9 CT14
Traballo tutelado	Presentación do traballo realizado polo alumnado de acordo ás pautas propostas. Requírese participación activa. Os resultados de aprendizaxe esperados son: - Coñecer e aplicar os métodos e técnicas propios da Xeografía no estudo e análise espacial e dominar o vocabulario xeográfico básico - Manexo das TIC de forma adecuada ás necesidades e niveis da Educación Primaria	15	CB2 CG3 CE13 CT1 CB3 CG5 CE48 CT2 CB4 CG10 CT3 CG11 CT6 CT9 CT14 CT16

Exame de preguntas de desenvolvemento	Tres probas teóricas sobre os conceptos básicos e contidos do temario. Os resultados de aprendizaxe esperados son: - Comprender os principios básicos das Ciencias Sociais: Xeografía - Coñecer o currículo escolar das Ciencias Sociais: os contidos xeográficos - Coñecer e aplicar os métodos e técnicas propios da Xeografía no estudo e análise espacial e dominar o vocabulario xeográfico básico	40	CB1 CB4	CG1 CG7 CG9	CE31 CE32 CE48	CT1 CT3 CT14 CT20 CT23
Resolución de problemas e/ou exercicios	Tres probas prácticas sobre aspectos tratados no temario. Os resultados de aprendizaxe esperados son: - Coñecer e aplicar os métodos e técnicas propios da Xeografía no estudo e análise espacial e dominar o vocabulario xeográfico básico - Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes entre os estudantes	35	CB1 CB4	CG3 CG8 CG10 CG11	CE23 CE33 CE37 CE48	CT1 CT2 CT3 CT7 CT14

Outros comentarios sobre a Avaliación

As probas teóricas e prácticas, os traballos de aula, tutelado e demais actividades serán *liberatorias. No exame final (oficial) faranse as partes que queden pendentes, no seu caso. En caso de non asistir e non realizar as actividades, ou non realizar as probas correspondentes, faranse todas no exame final (oficial). Para obter un aprobado na cualificación final é CONDICIÓN NECESARIA superar as probas teóricas e prácticas. A realización das demais actividades por si soas, aínda que numericamente permítano, non será suficiente para conseguir o aprobado final. Da mesma maneira, o aprobado da parte teórico-práctica non bastará para o aprobado final sen a realización e superación das demais actividades.

As probas teóricas e prácticas non se compensarán entre si de face á nota final; é preciso aprobar o tres partes de maneira independente. Ás probas parciais teórico-prácticas só se poderán presentar aqueles alumnos que entregasen unha ficha debidamente cuberta dentro do primeiro mes.

Na segunda convocatoria, xullo, e demais convocatorias extraordinarias, deberá facerse un exame global da materia.

Todo o alumnado, asista ou non ás aulas, ten dereito a ser avaliado (mediante un exame ou no modo que se estableza na guía docente). As mesmas condicións de avaliación xerais rexen para aqueles alumnos que, por algunha razón, non poidan asistir regularmente a clase.

Non se conservarán as notas de eventuais partes aprobadas. Soamente conservaranse, en caso de realizarse na aula, as cualificacións das actividades das clases *B e *C. De non realizar estas actividades, deberán realizarse nese exame.

As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da facultade no espazo 'datas exames'

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

- AGUILERA ARILLA, M.J. y otros, **Geografía General I. Geografía Física**, UNED, 2013
- AGUILERA ARILLA, M.J. y otros, **Geografía General II. Geografía Humana**, UNED, 2014
- BIELZA DE ORY, V. (ed.), **Geografía General**, 3ª ed., Taurus, 1993
- PAZO LABRADOR, A.J., **Nocións básicas de Xeografía Xeral Física para Mestres. As consecuencias humanas dos procesos naturais**, Servicio de Publicacións da Universidade de Vigo, 2007
- TROITIÑO TORRALBA, N.L., **Geografía General**, Centro de Estudios Financieros, 2011

Bibliografía Complementaria

- ALBET, A. y BENEJAM, P., **Una Geografía Humana renovada. Lugares y regiones en un mundo global**, ICE de la Universitat Autònoma de Barcelona-Vicens, 2000
- ALONSO, J. y otros, **Geografía. Curso de Acceso**, Centro de Estudios Ramón Areces, 2000
- ESTÉBANEZ, J. y otros (1992), **Geografía Humana**, Cátedra, 1992
- LÓPEZ BERMÚDEZ, F. y otros, **Geografía Física**, Cátedra, 1992
- PLANS, P., **Geografía Física, Geografía Humana.**, EUNSA, 1993
- ROMERO, J. (coord.), **Geografía Humana**, Ariel, 2004
- ZÁRATE MARTÍN, M.A. y RUBIO BENITO, M.T., **Geografía Humana. Sociedad, Economía y Territorio**, Ed. Universitaria Ramón Areces, 2005
- ZÁRATE MARTÍN, M.A. y RUBIO BENITO, M.T., **Glosario y prácticas de Geografía Humana.**, Ed. Universitaria Ramón Areces, 2006
- ZÁRATE MARTÍN, M.A. y RUBIO BENITO, M.T., **Paisaje, Sociedad y Cultura en Geografía Humana**, Ed. Universitaria Ramón Areces, 2011

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Ciencias experimentais/O05G120V01302

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Historia: Historia do presente/O05G120V01203

DATOS IDENTIFICATIVOS**Didáctica das artes plásticas e visuais**

Materia	Didáctica das artes plásticas e visuais			
Código	O05G120V01401			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Blanco Sierra, Javier			
Profesorado	Blanco Sierra, Javier			
Correo-e	jsierra@uvigo.es			

Web

Descrición xeral A finalidade primeira da Didáctica das artes plásticas e visuais é proporcionar aos alumnos unha formación artística e didáctica de calidade. Tanto no que se refire á capacidade de formalizar e interpretar producións de arte nos seus diversos ámbitos e territorios, como concepto ampliado, como no que se refire á capacidade de reelaborar os mencionados contidos para facilitar a formación dos nenos de 6 a 12 anos.

A tarefa é construír un sustrato de coñecemento teórico necesario, combinado cunha serie de destrezas e habilidades formais que armen ao alumno dunha capacidade crítica e creativa que lle permita desenvolver ferramentas de aprendizaxe, valoración e coñecemento coas que traballar no campo da educación primaria. Traballaremos no taller con rutinas procedimentais e elaboracións técnicas simultaneamente ao estudo de contidos xerais da historia da arte. Estas tarefas máis CONVENCIONAIS convivirán coa análise e o traballo dentro dos novos espazos da arte e as novas ferramentas visuais, audiovisuais e tecnolóxicas nas que abordaremos posibilidades de traballo máis vinculadas a linguaxes contemporáneos cercanos e intuitivos para os rapaces cos que os nosos alumnos terán que traballar.

Plantexaremos estratexias de traballo colaborativo combinadas con propostas individuais dentro de estruturas de traballo por proxectos que vehiculará o transcórreo do cuadrimestre.

As rutinas habituais do noso traballo durante o curso académico alternarán a produción práctica coa reflexión teórica, o traballo de campo e as propostas de ferramentas didácticas específicas con intencionalidade artística.

Competencias

Código	
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural
CE53	Comprender os principios que contribúen á formación cultural, persoal e social desde as artes
CE54	Coñecer o currículo escolar da educación artística, nos seus aspectos plástico, audiovisual e musical
CE55	Adquirir recursos para fomentar a participación ao longo da vida en actividades musicais e plásticas dentro e fóra da escola
CE56	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo

CT7	Resolución de problemas
CT8	Toma de decisións
CT9	Traballo en equipo
CT10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
CT14	Razoamento crítico
CT15	Compromiso ético
CT16	Aprendizaxe autónoma
CT17	Adaptación a novas situacións
CT18	Creatividade
CT19	Lideranza
CT21	Iniciativa e espírito emprendedor

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Coñecer as características psicoevolutivas e formáis da linguaxe plástica dos nenos de primaria así como os aspectos fundamentais da súa sintaxe e semántica. Saber concretar e transmitir todas as características da linguaxe plástica e estimular a aprendizaxe mediante metodoloxías didácticas adecuadas.	CB2 CB4 CB5	CG11	CE53 CE54 CE56	CT5 CT8 CT13 CT15 CT16 CT21
Ser capaces de identificar recursos e metodoloxías propios das artes plásticas. Saber recoñecer os distintos métodos e medios adecuados a cada técnica para unha expresión plástica favorable así como utilizar os distintos recursos procedimentais e conceptuais idóneos para a execución da obra na súa dimensión compositiva e estética.	CB2 CB5		CE53 CE54 CE55	CT1 CT2 CT7 CT8 CT10 CT14 CT16 CT18 CT21
Poder valorar os fundamentos e ámbitos de actuación das distintas formas de expresión artística, así como o patrimonio artístico.	CB3	CG11	CE53 CE55	CT1 CT14 CT16 CT18 CT21
Facilitar a representación e a expresión a través das linguaxes plásticas, visuais e audiovisuais profundizando nos novos medios e estratexias plásticas para transmitir os coñecementos e propor espazos e modos expresivos que sirvan ao alumno como ferramenta de linguaxe e espazo de construción plástica.	CB3 CB4	CG2	CE53 CE55 CE56	CT2 CT7 CT8 CT9 CT16 CT18 CT21
Ser capaces de mellorar a capacidade de comprender, ler, visionar crear e producir dentro das linguaxes artístico visuais e plásticas promovendo metodoloxías para facer que a apreciación estética sexa máis alcanzable para o alumnado.	CB4	CG11	CE53 CE55 CE56	CT1 CT2 CT5 CT7 CT8 CT12 CT13 CT16 CT17 CT21
Ser capaz de producir imaxes e propostas obxectuais en dúas e tres dimensións, ben estruturadas, conceptualmente acotadas, con calidade compositiva e detalladas sobre temas e proxectos no ámbito dos coñecementos típicos e característicos da área Artística Visual.	CB2 CB3	CG8 CG11	CE53 CE55 CE56	CT1 CT5 CT7 CT8 CT17 CT18 CT21
Coñecer e avaliar o currículo escolar das Didácticas da Expresión Artística e audiovisual	CB5	CG4	CE54	CT1 CT14 CT15 CT16 CT18 CT19 CT21

Adquirir e consolidar hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma, creativa e cooperativa e promovelos nos estudantes desde a participación e o esforzo individual.	CB3 CB5	CG2 CG3 CG8	CE54 CE56	CT1 CT2 CT5 CT7 CT8 CT9 CT12 CT14 CT15 CT16 CT18
Ter dominio e comprender adecuadamente toda a densidade e complexidade das imaxes e producións visuais; as obras de arte, os símbolos e sinais visuais, a publicidade e os medios de comunicación de masa. Os obxectos, as pezas, construcións e edificios que constitúen a cultura material e conceptual antiga e contemporánea.	CB2 CB3	CG11	CE53	CT1 CT13 CT14 CT16 CT18 CT21

Contidos

Tema	
Avaliación do currículo escolar a la educación visual	1/ Historia da educación artística 2/ Construcción do coñecemento artístico. 3/ Avaliación das producidos visuais.
Intencionalidad artística e estética.	1/ Conductas artísticas. 2/ Creatividade e imaxinación no mundo artístico. 3/ A escola e o arte. 4/ Pensamiento visual e creativo. 5/ Funcionalidade imaxinativa e emancipatoria.
Adquirir habilidades e destrezas técnico-artísticas para a creación de imaxes. Desenvolver estratexias de percepción, comprensión e análise a través da lectura das obras de arte.	1/ Coñecer e desenvolver estratexias e recursos para a produción de pezas e artefactos con intencionalidade artística, en dúas e tres dimensións. 2/ Coñecer como se le e analiza unha obra de arte en dúas dimensións. conceptos básicos da pintura. 3/ Coñecer como se le e modos operativos nunha obra de arte en tres dimensións. Conceptos básicos da escultura 4/ Producción de imaxes e novas tecnoloxías: - Audiovisual - Sistemas e Electrónica - Programación e Redes - Proxectos Artísticos
Utilización do museo como recurso didáctico.	1/Museoloxía e museografía 2/Tipoloxías de museos 3/Funcións do museo: - Conservación - Exposición (exhibición) - Investigación - Función educativa - pedagóxica

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Obradoiro	28	0	28
Lección maxistral	20	39	59
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2
Traballo	1	12	13
Práctica de laboratorio	1	0	1
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	45	47

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Obradoiro	Actividades enfocadas á adquisición de coñecementos e habilidades manipulativas e instrumentais sobre unha temática concreta, con asistencia específica por parte do profesor ás actividades individuais e/ou en grupo que desenvolven os estudantes.

Lección maxistral Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Obradoiro	Os alumnos terán atención personalizada, tanto nas horas de clase como nas de titoría.
Probas	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Os alum@s serán afianzados na resolución de problemas co respostas de calidade propias da materia.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Exame de preguntas obxectivas	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha ou varias respostas entre un número limitado de posibilidades.	25	CB2 CG2 CE53 CT1 CB3 CG3 CE54 CT2 CB4 CG4 CE55 CT5 CB5 CG8 CE56 CT7 CG11 CT8 CT12 CT13 CT14 CT16 CT17 CT18 CT21
Traballo	O estudante presenta o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática da materia, na preparación de seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo, de forma oral ou escrita	30	CB2 CG2 CE53 CT1 CB3 CG3 CE54 CT2 CB4 CG8 CE56 CT7 CT8 CT9 CT12 CT14 CT18 CT19 CT21
Práctica de laboratorio	Probas para a avaliación que inclúen actividades, problemas ou exercicios prácticos a resolver. Os alumnos deben dar resposta á actividade formulada, aplicando os coñecementos teóricos e prácticos da materia.	35	CB2 CG2 CE53 CT1 CB3 CG3 CE54 CT2 CB4 CG8 CE56 CT7 CT8 CT9 CT12 CT14 CT18 CT21
Resolución de problemas e/ou exercicios	Asistencia e participación na aula. Participación activa nos debates que aparezan nas planificacións dos distintos traballos, así como nas exposicións dos mesmos. Interese e debate polas propostas de contidos realizadas na parte teórica da materia.	10	CB2 CG11 CE53 CT1 CB3 CT5 CT7 CT10 CT13 CT15 CT17 CT18 CT21

Outros comentarios sobre a Avaliación

Poderán recuperar as competencias non adquiridas na convocatoria de final de cuadrimestre ou na correspondente ao mes de xullo, manténdoseles a nota das probas/actividades xa superadas. Os estudantes que non poidan asistir á clase terán que xustificar o seu non presenza na aula, ben por motivos de traballo ou de enfermidade.

O alumnado que non alcance o 80% de asistencia (aula + talleres) para superar a materia terán que facer un exame da parte teórica e outro da parte práctica. A porcentaxe destes exames é o do 50%

Doutra banda ten que presentar os traballos propostos pola materia. Colgado o esquema en FAITIC. - 50%

Para superar a materia ten que estar superada a parte teórica e a parte práctica.

As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da facultade no espazo 'datas exames'

Outros:

As competencias non adquiridas ao longo do curso, serán de novo avaliadas.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

HERNÁNDEZ, F., **Espigaro@s de la cultura visual. Otra narrativa para la educación de las artes visuales**, Octaedro, 2007

HERNÁNDEZ, f. & RIFÁ, M, **Investigación Narrativa y cambio social**, Octaedro, 2011

ABAD MOLINA, J. (Coord.), **7 ideas clave: La competencia cultural y artística**, Graó, 2012

BARBE-GALL, F., **Cómo hablar de arte del siglo XX a los niños: del arte moderno al contemporáneo: un libro de arte.**, Nerea, 2015

GARDNER, H, **Educación artística y desarrollo humano.**, Paidós., 2011

Bibliografía Complementaria

Fontal Merillas, O. y Calaf Maschs, R., **Como enseñar arte en la escuela**, Sitiesis, 2014

Idema, J., **Como visitar un museo de arte y convertir tu visita en una experiencia gratificante**, Gustavo Gili, 2016

Marin Viadel, R., **Metodologías artísticas**, Aljibe, 2012

Vecchi, V., **Arte y creatividad en Reggio Emilia: el papel de los talleres y sus posibilidades en educación**, Morata, 2013

Recomendacións

Outros comentarios

É conveniente a asistencia ós obradoiros pola dificultade que conlevan.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Didáctica das ciencias experimentais I**

Materia	Didáctica das ciencias experimentais I			
Código	005G120V01402			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Vázquez Dorrio, Angel Boan Fernández, Francisco			
Profesorado	Boan Fernández, Francisco Vázquez Dorrio, Angel			
Correo-e	amdorrio@uvigo.es pacoboan@uvigo.es			
Web				
Descrición	Formación para o ensino das ciencias experimentais en educación primaria centrada en física e química xeral			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá
CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes
CG6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de titoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
CG7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas
CG9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural
CG12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
CE25	Comprender os principios básicos e as leis fundamentais das ciencias experimentais (Física, Química, Biología e Xeoloxía)
CE26	Coñecer o currículo escolar destas ciencias

CE27	Suscitar e resolver problemas asociados coas ciencias á vida cotiá
CE28	Valorar as ciencias como un feito cultural
CE29	Recoñecer a mutua influencia entre ciencia, sociedade e desenvolvemento tecnolóxico, así como as condutas cidadás pertinentes, para procurar un futuro sostenible
CE30	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover a adquisición de competencias básicas nos estudantes
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna
CT4	Coñecemento de lingua estranxeira
CT5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo
CT6	Capacidade de xestión da información
CT7	Resolución de problemas
CT8	Toma de decisións
CT9	Traballo en equipo
CT10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar
CT11	Traballo nun contexto internacional
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
CT14	Razoamento crítico
CT15	Compromiso ético
CT16	Aprendizaxe autónoma
CT17	Adaptación a novas situacións
CT18	Creatividade
CT19	Lideranza
CT20	Coñecemento doutras culturas e costumes
CT21	Iniciativa e espírito emprendedor
CT22	Motivación pola calidade
CT23	Sensibilidade por temas medioambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias		
1. Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos.	CB1	CG1	CT1
		CB2	CT6
		CB3	CT14
		CB4	CT17
		CB5	
2. Diseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro.	CB1	CG1	CT1
		CB2	CG2
		CB3	CG4
		CB4	CG6
		CB5	CG8
			CG12
			CT10
			CT11
			CT12
			CT14
			CT16
			CT17
3. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar.	CB1	CG1	CT3
		CB2	CG8
		CB3	CG12
		CB4	CT16
		CB5	CT18
4. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida. Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual.			CT22
	CB1	CG1	CT6
		CB2	CG4
		CB3	CG5
		CB4	CG6
		CB5	CG7
			CG8
			CG10
		CG11	
		CG12	

5. Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG8 CG9	CT15 CT23
6. Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG1 CG6 CG8 CG10 CG12	CT14 CT17
7. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelos entre os estudantes.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG1 CG2 CG8 CG10	CT16 CT19 CT21
8. Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG11	CT4 CT5 CT11 CT17
9. Comprender os principios básicos e as leis fundamentais das ciencias experimentais relacionados coa Física e a Química.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG1	CE25 CT1 CT2 CT3 CT7 CT14 CT22
10. Coñecer o currículo escolar das ciencias experimentais relacionado coa Física e a Química. O medio físico: espazos e materiais. Máquinas aparellos e tecnoloxías.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG1	CE26 CT1 CT2 CT14 CT18
11. Expor e resolver problemas relativos ás ciencias e relacionados coa vida cotiá.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG1 CG8 CG10	CE27 CT1 CT2 CT7 CT14 CT15 CT16 CT22 CT23
12. Valorar as ciencias como un feito cultural. Recoñecer a mutua influencia entre ciencia, sociedade e desenvolvemento tecnolóxico, así como as condutas cidadás pertinentes, para procurar un futuro sustentable.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG1 CG3 CG7	CE28 CE29 CT1 CT2 CT13 CT14 CT15 CT16 CT20 CT23
13. Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover a adquisición de competencias básicas nos estudantes.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG1	CE30 CT6 CT9 CT21 CT22
14. Contribuír a desenvolver nos alumnos e alumnas de Primaria as capacidades de coñecer e valorar a súa contorna natural, así como as súas posibilidades de acción e coidado.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG9	CE28 CE29 CT22 CT23

Contidos

Tema

1. Introducción: a didáctica da Física e Química para a Educación Primaria -
2. O currículo oficial de Física e Química para a Educación Primaria -
3. As metodoloxías para o ensino da Física e Química para a Educación Primaria -
4. Os recursos para o ensino da Física e Química para a Educación Primaria -

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballo tutelado	22	18	40
Seminario	7	15	22
Traballo tutelado	0	40	40
Prácticas de laboratorio	23	25	48

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Traballo tutelado	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixa as directrices e supervisión do profesor. Pode estar vinculado os seus desenvolvementos con actividades autónomas do estudante.
Seminario	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvo de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Traballo tutelado	O estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Xeralmente trátase dunha actividade autónoma do estudante que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción...
Prácticas de laboratorio	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentales relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense en espazos especiais con equipamento especializado (laboratorios científico-técnicos, de idiomas, etc).

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Prácticas de laboratorio	A atención personalizada ao alumnado farase fundamentalmente a través de: Tutorías individuais: ao final da clase. Tutorías grupais: sesións con pequenos grupos, dentro da aula, para procurar o asesoramento e acompañamento do alumnado nos traballos principais. Tutorizacións vía correo electrónico: para atender a incertidume e dúbidas urxentes sobre a realización dos traballos, actividades, exames, etc. Formación on-line coa plataforma Fatic: para o intercambio e/ou debate, consulta de dúbidas,
Seminario	A atención personalizada ao alumnado farase fundamentalmente a través de: Tutorías individuais: ao final da clase. Tutorías grupais: sesións con pequenos grupos, dentro da aula, para procurar o asesoramento e acompañamento do alumnado nos traballos principais. Tutorizacións vía correo electrónico: para atender a incertidume e dúbidas urxentes sobre a realización dos traballos, actividades, exames, etc. Formación on-line coa plataforma Fatic: para o intercambio e/ou debate, consulta de dúbidas,
Traballo tutelado	A atención personalizada ao alumnado farase fundamentalmente a través de: Tutorías individuais: ao final da clase. Tutorías grupais: sesións con pequenos grupos, dentro da aula, para procurar o asesoramento e acompañamento do alumnado nos traballos principais. Tutorizacións vía correo electrónico: para atender a incertidume e dúbidas urxentes sobre a realización dos traballos, actividades, exames, etc. Formación on-line coa plataforma Fatic: para o intercambio e/ou debate, consulta de dúbidas,

Avaliación		Cualificación	Competencias Avaliadas
	Descrición		
Traballo tutelado	Cartafol/dossier. Documento elaborado polo estudante que recompila información sobre as experiencias, proxectos, tarefas e traballos realizados durante proceso de formación.	20	CB1 CG1 CE25 CT3 CB2 CG2 CE26 CT6 CB3 CG3 CE27 CT7 CB4 CG4 CE28 CT8 CB5 CG5 CE29 CT14 CG6 CE30 CT16 CG7 CT22 CG8 CT23 CG9 CG10 CG11 CG12

Seminario	Traballos e proxectos . O estudante presenta o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática da materia, na preparación de seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo, de forma oral ou escrita Portafolios/dossier Documento elaborado polo alumnado que recompila información sobre as experiencias, proxectos, tarefas e traballos realizados durante o proceso de formación.	30	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG1 CG2 CG3 CG4 CG5 CG6 CG7 CG8 CG9 CG10 CG11 CG12	CE25 CE26 CE27 CE28 CE29 CE30	CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT9 CT10 CT11 CT13 CT19 CT21 CT22 CT23
Traballo tutelado	Traballos e proxectos de carácter práctico. O estudante presenta o resultado obtido das experiencias practicas deseñadas e realizadas por eles (de carácter individual ou en grupo) nun documento sobre a temática da materia. Cartafol/dossier Documento elaborado polo alumnado que recompila información sobre as experiencias, proxectos, tarefas e traballos realizados durante o proceso de formación.	30	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG1 CG2 CG3 CG4 CG5 CG6 CG7 CG8 CG9 CG10 CG11 CG12	CE25 CE26 CE27 CE28 CE29 CE30	CT1 CT2 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11 CT12 CT13 CT14 CT15 CT17 CT18 CT19 CT20 CT21 CT22 CT23
Prácticas de laboratorio	Informes/memorias de prácticas Elaboración dun documento por parte do alumno no que se reflicten as características do traballo levado a cabo. Os alumnos deben describir as tarefas e procedementos desenvolvidos, mostrar os resultados obtidos ou observacións realizadas, así como a análise e tratamento de datos.	20	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG1 CG2 CG3 CG4 CG5 CG6 CG7 CG8 CG9 CG10 CG11 CG12	CE25 CE26 CE27 CE28 CE29 CE30	CT1 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11 CT14 CT17 CT19 CT21 CT22 CT23

Outros comentarios sobre a Avaliación

De non ter superada a materia, as competencias non adquiridas serán avaliadas novamente na convocatoria de xullo.

Segundo a normativa vixente, con independencia da súa asistencia ou non ás clases o alumnado gozará de condicións equivalentes de avaliación.

As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da facultade no espazo datas de exames

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Martin del Pozo, M.R., **Aprender para enseñar ciencias en primaria: una propuesta para la formación del profesorado**, Diada, 2007

MEC, **Ejemplificaciones del Diseño Curricular Base. Infantil y Primaria.**, MEC, 1989

Osborne, R. e Freyberg, P., **El aprendizaje de las ciencias.**, Narcea, 1991

Xunta de Galicia, **Decreto 105/2014, do 4 de setembro, polo que se establece o currículo da educación primaria na Comunidade Autónoma de Galicia.**, Xunta de Galicia, 2014

Bibliografía Complementaria

Friedl, A.E., **Enseñar ciencias a los niños.**, Gedisa, 2000

Harlen, W., **Enseñanza y aprendizaje de las ciencias.**, MEC/Morata, 1989

Jiménez Aleixandre, M.P. e4t al., **Enseñar ciencias**, Graó, 2003

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Didáctica das ciencias experimentais II/O05G120V01502

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Ciencias experimentais/O05G120V01302

Outros comentarios

As estratexias de ensino deberán adaptarse ás circunstancias que se vaian producindo ao longo do curso

DATOS IDENTIFICATIVOS**Expresión e linguaxe musical**

Materia	Expresión e linguaxe musical			
Código	O05G120V01403			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Vicente Álvarez, Rosa María Alonso Monteagudo, Julio Carlos			
Profesorado	Alonso Monteagudo, Julio Carlos Vicente Álvarez, Rosa María			
Correo-e	rosi@mundo-r.com julalonso@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Coñecemento da linguaxe musical para aplicación práctica co alumnado de primaria. Recursos musicais prácticos.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural
CE53	Comprender os principios que contribúen á formación cultural, persoal e social desde as artes
CE54	Coñecer o currículo escolar da educación artística, nos seus aspectos plástico, audiovisual e musical
CE55	Adquirir recursos para fomentar a participación ao longo da vida en actividades musicais e plásticas dentro e fóra da escola
CE56	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo
CT7	Resolución de problemas
CT8	Toma de decisións
CT9	Traballo en equipo
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
CT14	Razoamento crítico
CT15	Compromiso ético
CT16	Aprendizaxe autónoma
CT17	Adaptación a novas situacións
CT18	Creatividade

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
1. Identificar e manexar os principais elementos constitutivos da linguaxe musical, dun xeito teórico-práctico.	CB2		CE54 CE56	CT1 CT2 CT7 CT16 CT18
2. Coñecer as diferentes metodoloxías para o ensino musical, e ser capaz de aplicalas dun xeito práctico nas aulas de educación primaria.	CB2 CB3 CB4	CG2 CG3 CG4	CE53 CE55 CE56	CT1 CT2 CT9 CT18
3. Coñecer e manexar diversos instrumentos para a súa aplicación nas aulas de Educación Primaria. Instrumental Orff.	CB5	CG4	CE53 CE55	CT9 CT12 CT16 CT17 CT18
4. Comprender a importancia do uso da canción como elemento expresivo, e saber empregar técnicas para o seu ensino.	CB4 CB5	CG2 CG4	CE53 CE55 CE56	CT2 CT7 CT9 CT12 CT16 CT18
5. Saber empregar os recursos didácticos axeitados para a formación rítmica, o movemento e a danza nas aulas de primaria.	CB4 CB5	CG2 CG3 CG4	CE53 CE55 CE56	CT2 CT9 CT12 CT13 CT15 CT17 CT18 CT19 CT21
6. Valorar a importancia e manexar recursos básicos da audición musical activa.	CB3 CB4 CB5	CG2 CG4	CE53 CE55 CE56	CT1 CT9 CT13 CT18
7. Ser quen de deseñar, por en práctica e avaliar propostas de intervención educativa nunha aula de educación primaria, empregando diversos elementos da expresión e a linguaxe musical.	CB1 CB2 CB4	CG2 CG4 CG8 CG11	CE53 CE54 CE55 CE56	CT1 CT2 CT5 CT7 CT8 CT9 CT12 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT21

Contidos

Tema	
1. Parámetros constitutivos da arte da música.	Parámetros do son. Representación gráfica da música. Ritmo. Expresión musical. Melodía. Harmonía. Textura. Forma. Timbre. Xénero. Harmonización de cancións.
2. Escolas pedagóxicas para o ensino da música.	As metodoloxías para o ensino da música na escola: Orff, Kodaly, Dalcroze... Xogos musicais para mellorar a comprensión da linguaxe musical.
3. Introducción á práctica instrumental.	Os instrumentos na Educación Primaria. A fruta de pico e o instrumental Orff. Coñecemento e práctica.
4. A canción como elemento expresivo.	Técnicas de aprendizaxe e ensino. Mímica e cancións. Composición de cancións para implementar nas aulas. Análise musical.
5. Educación rítmica e movemento.	A linguaxe do corpo. Percusión corporal. Exercicios rítmicos. Improvisación rítmica. Danza e dramatización.

6. Percepción auditiva.	Audición musical activa. Metodoloxías, técnicas e procedementos. O musicograma.
7. Intervención didáctica na aula.	Deseño de actividades. recursos educativos e materiais didácticos para traballar nas aulas.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introductorias	2	2	4
Traballo tutelado	30	53	83
Lección maxistral	15	30	45
Traballo	4	2	6
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	4	6
Observación sistemática	1	5	6

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introductorias	Preparación para a práctica instrumental e vocal: fruta de pico, instrumental Orff...
Traballo tutelado	Desenvolvemento de exercicios prácticos na aula baixo as directrices e supervisión da docente.
Lección maxistral	Exposición dos temas a desenvolver na aula.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Presentación dos contidos teóricos básicos na materia.
Actividades introductorias	Presentación dos parámetros básicos da materia: teórico-vivencial.
Traballo tutelado	Traballos sobre un tema moi concreto e sobre o contido específico da sesión. Serán gravados para a súa posterior análise.

Probos	Descrición
Traballo	Traballos específicos escollidos polos grupos reducidos sobre un tema xeral proposto pola persoa docente. Presentación final para avaliación. Atención en titorías, reflectidas na web da facultade.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Proba de audición musical e cuestionario tipo test na data do examen final.
Observación sistemática	Grabación en video nas clases prácticas. Utilización para a crítica constructiva por parte do alumnado.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballo tutelado	Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas. Probas prácticas que poderán incluír actividades como a execución individual de pequenas pezas, deseño de actividades para a súa implementación na aula...	20	CB1 CG8 CE53 CT1 CB2 CG11 CE55 CT2 CT5 CT7 CT9 CT12 CT13 CT16 CT18
Traballo	Traballo e exposición en pequeno grupo dun traballo sobre os contidos da materia.	30	CB2 CG2 CE53 CT1 CB3 CG3 CE54 CT2 CB4 CG4 CE55 CT5 CB5 CE56 CT8 CT9 CT12 CT13 CT16 CT17 CT18 CT19 CT21

Resolución de problemas e/ou exercicios	Preguntas de resposta curta nas que o alumnado deberá demostrar os coñecementos teóricos alcanzados sobre a linguaxe musical. Ditados rítmicos e melódicos.	20	CB1	CG8	CE54	CT1
					CE56	CT7
						CT8
						CT14
						CT16
						CT18
Observación sistemática	Implicación activa na dinámica das clases (participación, actitude, traballo en equipo ...)	30	CB2	CG3	CE54	CT2
			CB4	CG4	CE55	CT7
				CG8	CE56	CT8
				CG11		CT9
						CT12
						CT13
						CT18

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para superar a materia será necesario que os estudantes obteñan en todas e cada unha das partes avaliadas, polo menos un 50% da súa cualificación total.

A nota final virá dada pola suma das puntuacións obtidas en cada unha das partes, sendo necesario superar cada unha delas ailladamente.

O alumnado que por diversos motivos non poida participar no desenvolvemento da materia en calidade de Asistente deberá porse en contacto coa profesora nos primeiros días de inicio da materia para informar desta situación.

De non ter superada a materia, as competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo, gardándose a nota da parte superada.

As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da facultade no espazo 'datas exames'

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

PASCUAL MEJÍA, P., **Didáctica de la música**, Pearson,

PEREIRA, M. & PRIETO, M., **Zampadanzas del mundo. Danzas a la carta (libro CD)**. Ed. Cumio, Cumio, 2010

PREGO, L. & COBOS, S., **Para cantar e bailar (libro CD)**, Cumio, 2008

RIU, N., **El lenguaje musical: propuestas didácticas para los tres ciclos de primaria**, Ceac,

WUYTACK, J., **Audición Musical Activa**, Asociación Wuytack,

Bibliografía Complementaria

Asociación de gaiteros galegos, **Pelo gato 24**, Pai Música,

GÓMEZ ESPINOSA, J., **Didáctica de la música. Manual para maestros de infantil y primaria**, Universidad de La Rioja, 2015

MARTÍ, J. M., **Aprendizaje musical para niños: Metodologías y sistemas pedagógicos de la didáctica musical**, Robinbook, 2016

Recomendacións

Outros comentarios

DATOS IDENTIFICATIVOS**Lingua galega**

Materia	Lingua galega			
Código	O05G120V01404			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Filoloxía galega e latina			
Coordinador/a	Iglesias Álvarez, Ana María			
Profesorado	Iglesias Álvarez, Ana María			
Correo-e	anaiglesias@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	<p>O Grao en Educación Primaria esixe que o futuro docente posúa, ademais dunha ampla formación en aspectos psicopedagóxicos, un dominio cabal da ferramenta básica e imprescindible na comunicación: a lingua. Tal competencia é condición sine qua non para a transmisión de coñecementos e para formar os discentes dun xeito integral. Tres son as destrezas que os profesores deben perfeccionar nas aulas para alcanzar os obxectivos inherentes á aprendizaxe desta materia: a capacidade lectora (comprensión, ritmo, dicción), a expresión oral (corrección, claridade, fluidez) e a expresión escrita (corrección, cohesión, propiedade).</p> <p>O futuro mestre de Educación Primaria deberá, polo tanto, adquirir un nivel adecuado de lingua galega que lle permita o dominio das destrezas arriba sinaladas (lectura expresiva, expresión oral e expresión escrita) para levar a cabo unha tripla tarefa: utilizar a lingua galega como lingua normal no ensino, servir de modelo de corrección lingüística aos seus alumnos e detectar e corrixir os erros que estes poidan cometer na lingua oral e na escrita</p>			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá
CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes
CG6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de titoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
CE43	Comprender os principios básicos das ciencias da linguaxe e a comunicación
CE46	Falar, ler e escribir correcta e adecuadamente nas linguas oficiais da Comunidade Autónoma correspondente
CE48	Fomentar a lectura e animar a escribir
CE50	Afrontar situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multilingües
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna
CT4	Coñecemento de lingua estranxeira
CT7	Resolución de problemas
CT9	Traballo en equipo
CT11	Traballo nun contexto internacional
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais

CT13 Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade

CT14 Razoamento crítico

CT15 Compromiso ético

CT17 Adaptación a novas situacións

CT18 Creatividade

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Comprender os principios básicos das ciencias da linguaxe e a comunicación.	CE43	CT1	CT3	
Falar, ler e escribir correcta e axeitadamente en galego.	CE46	CT1	CT2	CT3
	CE50	CT12	CT14	CT17
		CT18		
Coñecer e dominar técnicas de expresión oral e escrita para mellorar as competencias orais e escritas e, especialmente, para mellorar a redacción de textos académicos.	CB1	CG2	CE46	CT1
	CB2	CG4	CE48	CT2
	CB3	CG5		CT3
	CB4	CG6		CT9
				CT14
				CT15
				CT17
				CT18
Coñecer a fonética e a ortografía da lingua galega.	CB1	CG4	CE46	CT3
	CB3			
	CB4			
	CB5			
Coñecer a gramática da lingua galega.	CB1		CE46	CT1
	CB2			CT3
	CB3			CT13
	CB4			
	CB5			
Coñecer os diferentes rexistros e usos da lingua.	CB1		CE46	CT3
	CB2		CE50	
	CB3			
Comprender as regras de formación de palabras polas que a lingua galega enriquece o seu vocabulario por vía interna.	CB2		CE46	CT1
	CB3			CT3
	CB4			CT7
	CB5			
Coñecer e utilizar adecuadamente un léxico suficiente para expresarse con precisión na exposición oral e na redacción de textos.	CB1		CE46	CT3
	CB2			CT4
	CB3			CT7
	CB4			CT11
	CB5			CT12
				CT13

Contidos

Tema	
Fonética e ortografía	O uso das grafías e o sistema fonético galego. A acentuación gráfica. Palabras de ortografía dubidosa. Os signos de puntuación.
Gramática	Substantivo e adxectivo. Artigo. Pronome persoal. Demostrativo. Posesivo. Indefinidos e numerais. Relativos, interrogativos e exclamativos. O adverbio. O verbo. O infinitivo conxugado. As perífrases verbais. Os elementos de relación: preposicións e conxuncións. A sintaxe oracional. Concordancia nominal e correlación verbal. A construción da oración.

Palabras patrimoniais, semicultismos e cultismos.
 Grupos consonánticos.
 Sufijos e terminacións.
 Familias léxicas irregulares.
 Interferencias léxicas. Neoloxismos.
 A precisión léxica: selección do léxico, incorreccións comúns, tópicos e abusos.
 Procesos de formación de palabras e morfoloxía léxica.
 Derivación: prefixación e sufixación.
 Parasíntese.
 Composición.
 Outros procedementos.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	15	16	31
Traballo tutelado	4	22	26
Presentación	0	10	10
Actividades introdutorias	6	0	6
Lección maxistral	26	48	74
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	0	1
Traballo	1	0	1
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas	Nas clases prácticas corríxense os exercicios (iniciados na aula ou na casa tras o estudo da materia), e despois coméntanse as dúbidas que puidesen quedar. Cada novo exercicio recolle aspectos esenciais do tema recén tratado e aspectos varios dos temas anteriores para propiciar unha retroalimentación da aprendizaxe.
Traballo tutelado	Elaboración dun texto escrito seguindo unha destas modalidades: o enfoque creativo do narrador-autor ou o enfoque expositivo e crítico do xornalista-ensaísta. Trátase de aprender os procedementos específicos e os procedementos comúns de ambos os dous enfoques: como se elabora un texto, cales son as técnicas para citar apropiadamente, de que maneira se debe proceder á hora de transmitir unha información, cales son as pautas axeitadas para a presentación dun traballo escrito, en que consiste a corrección lingüística, a cohesión estrutural e o uso axeitado dos signos de puntuación.
Presentación	Exposición oral dun tema de libre elección durante un mínimo de dez minutos. O tema debe ter o praxe previo do profesor e ha de figurar na parte posterior da ficha.
Actividades introdutorias	Presentación do sistema de traballo que debe interiorizar cada alumno para conseguir uns bos resultados. Avaliación inicial mediante un modelo de exame semellante ao que o discente deberá afrontar para superar a materia. Explicación das modalidades básicas na elaboración dun texto escrito.
Lección maxistral	Desenvolvemento do programa da materia, con especial atención á gramática do idioma.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Orientacións sobre os criterios para a elección do tema e daqueles aspectos que o alumno debe ter en conta: interese da proposta, exposición formal do tema, fluidez e corrección lingüística. Aclaracións relativas ao programa, a algún tema explicado na aula ou a calquera dúbida referida aos exercicios.
Resolución de problemas	Orientacións sobre os criterios para a elección do tema e daqueles aspectos que o alumno debe ter en conta: interese da proposta, exposición formal do tema, fluidez e corrección lingüística. Aclaracións relativas ao programa, a algún tema explicado na aula ou a calquera dúbida referida aos exercicios.
Traballo tutelado	Orientacións sobre os criterios para a elección do tema e daqueles aspectos que o alumno debe ter en conta: interese da proposta, exposición formal do tema, fluidez e corrección lingüística. Aclaracións relativas ao programa, a algún tema explicado na aula ou a calquera dúbida referida aos exercicios.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas		
Resolución de problemas e/ou exercicios	Elaboración de actividades de expresión escrita e oral.	30	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CE43 CE46	CT1 CT3 CT7
Traballo	Dous proxectos tutelados, que deben incluír como mínimo un produto resultante cada un deles (un de expresión oral e outro de expresión escrita). Priorizaranse os formatos dixitais.	30	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG2 CE43 CE46 CE48	CT1 CT2 CT3 CT7 CT9 CT13 CT14 CT15 CT18
Exame de preguntas obxectivas	Proba escrita de carácter práctico.	40	CB2 CB3 CB4	CG2 CG5 CG6	CE43 CE46 CT1 CT2 CT3 CT4 CT11 CT12 CT13 CT14 CT15 CT17 CT18

Outros comentarios sobre a Avaliación

É preciso obter unha cualificación mínima de catro sobre dez para optar ao cálculo da media da nota final da materia.

Na segunda convocatoria aplicarase o mesmo sistema de avaliación.

Na web da facultade pódese consultar día/hora/lugar do exame (apartado datas exames).

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Álvarez, R. e Xove, X., **Gramática da lingua galega**, Galaxia, 2002

ILG/RAG, **Normas ortográficas e morfolóxicas do idioma galego**, ILG/RAG, 2004

Real Academia Galega, **Dicionario da lingua galega**, RAG, -

Bibliografía Complementaria

VV.AA., **Dicionario castelán-galego de usos, frases e sinónimos**, Vigo, Xerais, 2007,

Álvarez, R., Monteagudo, H. e Regueira, X. L., **Gramática galega**, Galaxia, 1986

Freixeiro Mato, X. R., **Gramática da lingua galega. I, II, III e IV**, A Nosa Terra, 2002-2006

Granxa González, X. A. e Méndez Álvarez, M. X., **Manual de lingua galega I e III**, Xerais, 2002

López Viñas, X., **Gramática práctica da lingua galega. Comunicación e expresión**, Baía Edicións, 2011

Recomendacións

Outros comentarios

Estratexias de aprendizaxe

Os estudantes que queiran superar a materia sen dificultades deben atender aos seguintes consellos:

* O rendemento depende do estudo continuado da materia.

* É moi conveniente que as lecturas se fagan de forma reflexiva, reparando no uso da linguaxe. Deste xeito, pódese obter un coñecemento intuitivo da lingua, que ten gran rendemento á hora de fixar na mente as formas e as estruturas correctas dun idioma.

* Practicar a expresión oral resulta indispensable. Na avaliación desta destreza conta tanto a fluidez como a corrección.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Matemáticas e a súa didáctica II**

Materia	Matemáticas e a súa didáctica II			
Código	O05G120V01405			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Matemáticas			
Coordinador/a	Fernández Sobrino, Ramón Angel			
Profesorado	Fernández Sobrino, Ramón Angel			
Correo-e	ramonan@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Con esta materia os alumnos adquirirán as competencias e coñecementos necesarios de matemáticas para o desenvolvemento da súa profesión.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá
CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes
CG7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa
CG9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes
CG12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
CE38	Adquirir competencias matemáticas básicas (numéricas, cálculo, geométricas, representacións espaciais, estimación e medida, organización e interpretación da información, etc)
CE39	Coñecer o currículo escolar de matemáticas
CE40	Analizar, razoar e comunicar propostas matemáticas. Suscitar e resolver problemas vinculados coa vida cotiá
CE41	Valorar a relación entre matemáticas e ciencias como un dos alicerces do pensamento científico
CE42	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna
CT6	Capacidade de xestión da información
CT7	Resolución de problemas
CT8	Toma de decisións

CT9	Traballo en equipo
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais
CT14	Razoamento crítico
CT16	Aprendizaxe autónoma
CT18	Creatividade
CT21	Iniciativa e espírito emprendedor
CT22	Motivación pola calidade

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Adquirir competencias matemáticas básicas	CB1		CE38	CT1
	CB2		CE39	CT2
	CB3		CE40	CT3
	CB4			CT7
	CB5			CT8
				CT14
Coñecer o currículo escolar de matemáticas. Coñecer erros e dificultades que se poden presentar no proceso de ensino-aprendizaxe das matemáticas	CB2	CG1	CE39	CT1
		CG2	CE41	CT2
		CG3	CE42	CT3
		CG4		CT6
		CG10		CT7
				CT14
Analizar, razoar e comunicar propostas matemáticas. Desenvolver a autoconfianza no uso das matemáticas, estima e o gusto por esta materia	CB3	CG2	CE40	CT1
	CB4	CG3		CT2
		CG4		CT3
		CG5		CT6
		CG9		CT7
		CG10		CT8
		CG12		CT9
				CT12
				CT14
				CT18
				CT22
Expor e resolver problemas vinculados coa vida cotiá. Saber traballar en equipo para deseñar e resolver problemas, reflexionar sobre a práctica docente e a formación permanente en matemáticas	CB1	CG3	CE40	CT1
	CB2	CG5	CE41	CT2
	CB3	CG7		CT3
	CB4	CG12		CT6
				CT7
				CT8
				CT9
				CT14
				CT16
				CT18
				CT21
				CT22
Valorar a relación entre matemáticas e ciencias como un dos pilares do coñecemento científico	CB1	CG3	CE41	CT1
	CB3	CG4		CT3
	CB5	CG12		CT6
				CT8
				CT9
				CT14
				CT16
				CT18
				CT21
				CT22

Contidos

Tema	
1. Xeometría e medida: Elementos básicos.	*
2. Figuras xeométricas.	*
3. Relacións métricas.	*
4. Lonxitudes, áreas e volumes.	*
5. Xeometría con coordenadas.	*
6. Tratamento da información: Recollida e ordenación de datos.	*
7. Representacións gráficas.	*
8. Medidas de tendencia central e de dispersión.	*

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	20	34	54
Traballo tutelado	7	12	19
Lección maxistral	25	50	75
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase utilizar como complemento da lección maxistral
Traballo tutelado	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos no aula baixo as directrices e supervisión do profesor. Pode estar vinculado o seu desenvolvemento con actividades autónomas do estudante
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	O alumnado terá unha atención personalizada tanto nas horas de clase como nas de tutoría.
Resolución de problemas	O alumnado terá unha atención personalizada tanto nas horas de clase como nas de tutoría.
Traballo tutelado	O alumnado terá unha atención personalizada tanto nas horas de clase como nas de tutoría.

Avaliación		Cualificación	Competencias Avaliadas			
	Descrición					
Traballo tutelado	Os alumnos deberán deseñar unha actividade tendo en conta unha ou varias competencias do decreto de currículo de matemáticas na educación primaria	30	CB1 CB2 CB3 CB4	CG3 CG5 CG7 CG12	CE40	CT2 CT3 CT6 CT7 CT9 CT12 CT16 CT18 CT21 CT22
Exame de preguntas obxectivas	Os alumnos deberán elixir a resposta correcta entre as 4 opcións que se lle presenten	30	CB1 CB2 CB3 CB5	CG1 CG4 CG7 CG9 CG10 CG12	CE38 CE39 CE40 CE41	CT1 CT2 CT3 CT6 CT7 CT12 CT16 CT18 CT21 CT22
Resolución de problemas e/ou exercicios	Os alumnos deberán desenvolver 1 pregunta teórica e resolver 2 problemas que se lle expoñan a modo de exame práctico	40	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG1 CG2 CG3 CG4 CG9 CG10 CG12	CE38 CE39 CE40 CE41 CE42	CT3 CT6 CT7 CT8 CT9 CT12 CT14 CT16 CT18 CT21 CT22

Outros comentarios sobre a Avaliación

Os alumnos non asistentes deberán realizar as mesmas probas.

Aqueles estudantes que non superen algunhas das probas obxecto de avaliación poderán recuperalas na convocatoria de Xullo.

As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da facultade no espazo 'datas exames'

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Castro, E., **Didáctica de la Matemática en la Educación Primaria.**, Ed. Síntesis, 2001

Godino, J., Ruiz, F., **Geometría y su didáctica para maestros**, Proyecto Edumat- Maestros., 2002

Nortes Checa, A, **Matemáticas y su didáctica.**, TEMA, 1993

Bibliografía Complementaria

Alsina, C. Burgues, C. y Fortuny, J.M, **Invitación a la Didáctica de la Geometría**, Síntesis, 1987

Batanero, C., Godino, J. D. y Navarro Pelayo, V, **Razonamiento combinatorio**, Síntesis, 1994

Godino, J. D., Batanero, C. y Cañizares, M.J., **Azar y Probabilidad**, Síntesis, 1987

Nortes Checa, A., **Encuestas y precios**, Síntesis, 1987

Recomendacións

Outros comentarios

Recoméndase a asistencia continuada tanto as clases teóricas como as clases prácticas
